

Na osnovu člana 44 stav 2 tačka 3 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 40/10, 46/10 i 06/13) i člana 158 stav 3 Zakona o platnom prometu ("Službeni list Crne Gore", broj 62/13), Savjet Centralne banke Crne Gore, na sjednici 10.11.2014. godine, donio je

PRAVILA RADA PLATNOG SISTEMA CENTRALNE BANKE CRNE GORE

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Pravilima rada Platnog sistema Centralne banke Crne Gore (u daljem tekstu: Centralna banka) uređuju se standardizovani postupci i zajednička pravila za obradu, obračun i/ili poravnanje platnih transakcija između učesnika ovog platnog sistema.

Član 2

Platni sistem Centralne banke sastoji se od:

- RTGS sistema u kome se izvršavaju pojedinačne platne transakcije između učesnika po bruto principu u realnom vremenu – Real Time Gross Settlement (u daljem tekstu: RTGS sistem), i
- DNS sistema u kome se izvršavaju međubankarske platne transakcije po neto principu u odloženom vremenu - Deferred Net Settlement (u daljem tekstu: DNS sistem).

Centralna banka je operater i vlasnik platnog sistema iz stava 1 ovog člana.

II. RTGS SISTEM

Učesnici u RTGS sistemu

Član 3

Učesnici u RTGS sistemu mogu biti:

- 1) Centralna banka;
- 2) banke i druge kreditne institucije;
- 3) ogranci kreditnih institucija iz treće države sa sjedištem u Crnoj Gori;
- 4) državni organi, organi lokalne samouprave, pravna lica za čije obaveze po zakonu garantuje Crna Gora i pravna lica koja vrše javna ovlašćenja;
- 5) Evropska centralna banka i nacionalne centralne banke trećih država;
- 6) međunarodne finansijske institucije;

- 7) Fond za zaštitu depozita;
- 8) donatorske organizacije;
- 9) Centralna Depozitarna Agencija, i to po osnovu otvaranja računa za novčano saldiranje sekundarnih berzanskih transakcija (cash pool);
- 10) agenti za poravnanje;
- 11) klirinške organizacije;
- 12) operater platnog sistema, i
- 13) druga pravna lica, u skladu sa zakonom i propisom Centralne banke.

Račun učesnika u RTGS sistemu

Član 4

Za svakog učesnika u RTGS sistemu Centralna banka otvara i vodi račun za poravnanje u RTGS sistemu, preko kojeg se izvršavaju platne transakcije i vrši njihovo poravnanje.

Za banke i druge kreditne institucije Centralna banka u RTGS sistemu otvara i vodi i račun obavezne rezerve.

Centralna banka otvara račun u skladu sa propisom Centralne banke kojim se uređuje otvaranje transakcionih računa.

U slučaju otvaranja računa novog učesnika, obavještenje o otvaranju tog računa Centralna banka dostavlja svim ostalim učesnicima.

Priključenje učesnika na RTGS sistem

Član 5

Za učešće u RTGS sistemu učesnici podnose Centralnoj banci zahtjev za priključenje, koji je ovjeren službenim pečatom i koji je potpisalo lice ovlašćeno za zastupanje.

Uz zahtjev za priključenje na RTGS sistem, učesnik dostavlja:

- 1) prijavu bankarskog koda za identifikaciju (BIC) koji će koristiti u RTGS sistemu;
- 2) prijavu lica ovlašćenih za kontakt sa Centralnom bankom po poslovima izvršavanja platnih transakcija u RTGS sistemu, i
- 3) prijavu lica zaduženog za sigurnost i zaštitu komunikacije sa RTGS sistemom (u daljem tekstu: administrator sistema).

Obrasci za prijavu lica iz stava 2 tač. 2 i 3 ovog člana daju se u prilogu ovih pravila.

Član 6

Za učešće u RTGS sistemu učesnici treba da ispunjavaju tehničke uslove i standarde za povezivanje sa RTGS sistemom.

Učesnik ispunjava tehničke uslove i standarde za povezivanje sa RTGS sistemom ukoliko je:

- 1) obezbijedio konekciju na informaciono-komunikacioni sistem na centralnoj i rezervnoj lokaciji Centralne banke;
- 2) obezbijedio komponente ICT sistema prema opisu datom u prilogu ovih pravila;
- 3) od tijela Centralne banke određenog za izdavanje elektronskih sertifikata (CA - Certification Authority) dobio digitalne sertifikate koji su namijenjeni za provjeru autentičnosti i ispravnosti prenosa elektronskih poruka u RTGS sistemu;
- 4) kod Centralne banke realizovao obuku zaposlenih koji će koristiti RTGS aplikativni softver, koji isporučuje Centralna banka i koji se koristi za komunikaciju sa RTGS sistemom;
- 5) uspješno sproveo odgovarajuće testiranje na testnom RTGS sistemu Centralne banke.

Član 7

Prije priključenja na RTGS sistem, a u roku od najduže 30 dana od podnošenja zahtjeva za priključenje na RTGS sistem, učesnik je dužan obaviti testiranje učestvovanja u RTGS sistemu u saradnji sa Centralnom bankom.

Simulacijom različitih poslovnih situacija provjerava se mogućnost razmjene poruka vezanih za funkcionisanje RTGS sistema.

Sprovođenje testa za učestvovanje u RTGS sistem nadzire i koordinira Centralna banka.

Centralna banka izrađuje dokumentaciju u kojoj su opisani načini razmjene poruka putem RTGS sistema i zajedno sa scenarijem testa dostavlja učesniku.

Član 8

Do priključenja na RTGS sistem, naloge za prenos radi izvršavanja platnih transakcija za učesnika koji je u postupku testiranja izvršava Centralna banka.

Nalozi iz stava 1 ovog člana ispostavljaju se Centralnoj banci u pisanoj formi, u skladu sa propisom Centralne banke kojim se uređuju osnovni elementi naloga za plaćanje.

Do priključenja na RTGS sistem, učesnika koji je u postupku testiranja Centralna banka obavještava o stanju na računu na način dogovoren između učesnika i Centralne banke, a izvještaj o izvršenim platnim transakcijama nakon završetka operativnog dana Centralna banka daje na način dogovoren između učesnika i Centralne banke (u pisanoj formi, fax-om ili elektronskim putem).

Član 9

Nakon uspješno sprovedenog testiranja, učesnik sa Centralnom bankom zaključuje ugovor o priključenju na RTGS sistem.

O priključenju novog učesnika na RTGS sistem Centralna banka dostavlja obavještenje svim ostalim učesnicima u RTGS sistemu.

Potpisivanjem ugovora o priključenju na RTGS sistem učesnik prihvata pravila rada koja se odnose na RTGS sistem koja su na snazi u momentu priključenja.

Mjere sigurnosti i zaštite i odgovornosti

Član 10

Učesnici u RTGS sistemu dužni su da obezbjede odgovarajuće mjere sigurnosti i zaštite, u cilju obezbjeđivanja sigurnog izvršenja platnih transakcija u RTGS sistemu.

Obaveza iz stava 1 ovog člana odnosi se i na zaposlene koji učestvuju u izvršenju platnih transakcija u RTGS sistemu, uključujući i fizičku kontrolu pristupa računarskim resursima povezanim sa informacionim sistemom Centralne banke.

Član 11

Učesnici u RTGS sistemu dužni su da se upoznaju sa politikom bezbjednosti informacija Centralne banke i pripadajućim pravilima, kao i da potpišu izjavu o razumijevanju i prihvatanju te politike.

Član 12

Informacije i podaci kojima raspolažu zaposleni Centralne banke u okviru svog svakodnevnog obavljanja poslova vezanih za RTGS sistem predstavljaju tajnu.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, informacije i podaci mogu se učiniti dostupnim u slučajevima utvrđenim zakonom i unutrašnjim opštim aktom Centralne banke.

Član 13

Učesnici u RTGS sistemu obavezni su da odrede administratora za RTGS sistem i da ga za to ovlaste.

Administrator sistema zadužen je za:

- 1) konfigurisanje i administriranje ICT komponenti neophodnih za funkcionisanje RTGS sistema i sistema njegove zaštite, na strani učesnika u RTGS sistemu;
- 2) razmjenu digitalnih serifikata sa Centralnom bankom,
- 3) podnošenje pisanog izvještaja o primjeni bezbjednosnih i drugih mjera, po zahtjevu Centralne banke;
- 4) održavanje informaciono-komunikacione infrastrukture učesnika u RTGS sistemu; i
- 5) učestvovanje u testiranju.

Sve aktivnosti na strani učesnika u RTGS sistemu administrator sistema realizuje isključivo u dogovoru sa Centralnom bankom.

U slučaju zamjene lica ovlašćenog za kontakt sa Centralnom bankom po poslovima izvršavanja platnih transakcija u RTGS sistemu ili administratora sistema, kao i u slučaju promjene kontakt podataka (telefona, e-mail-a i sl.), učesnik je dužan da obavijesti Centralnu banku.

Član 14

Lica koja su prijavljena Centralnoj banci kao ovlašćena lica ili administrator sistema dužna su da poznaju i primjenjuju ova pravila.

Posljedice prouzrokovane nepoznavanjem ili nesprovođenjem ovih pravila od strane ovlašćenih lica i administratora sistema snosi učesnik koji je ta lica prijavio Centralnoj banci.

Član 15

Učesnici u RTGS sistemu odgovorni su za vjerodostojnost i sadržinu poslatih poruka i za blagovremenost slanja poruka u RTGS sistem.

Svaki učesnik je odgovoran za tačno i pravilno prihvatanje autorizovanog naloga koji je primio od drugog učesnika RTGS sistema u toku radnog vremena RTGS sistema.

Svaki učesnik je odgovoran za svoje računarske aplikacije i njihovu funkcionalnu usklađenost i povezanost sa RTGS sistemom, kao i pouzdanost kako ne bi ugrozio RTGS sistem.

Odgovornost učesnika primaoca je da provjeri autentičnost primljenog naloga.

Član 16

U cilju zaštite sistema vrši se redovna zamjena digitalnih sertifikata u RTGS sistemu, i to, po pravilu, jedanput godišnje.

U slučaju kada razlozi bezbjednosti to zahtijevaju, zamjena digitalnih sertifikata u RTGS sistemu može se izvršiti i prije isteka roka od jedne godine.

Sredstva za izvršavanje platnih transakcija u RTGS sistemu

Član 17

Za izvršavanje platnih transakcija u RTGS sistemu koriste se sredstva učesnika sa računa otvorenih u RTGS sistemu.

Platne transakcije koje se izvršavaju u RTGS sistemu

Član 18

U RTGS sistemu obavezno se izvršavaju:

- 1) platne transakcije koje glase na iznos ili su veće od iznosa minimalne vrijednosti platnih transakcija koje moraju biti procesuirane u RTGS sistemu, utvrđene propisom Centralne banke;
- 2) platne transakcije koje se odnose na uplatu javnih prihoda (porezi, doprinosi, takse i dr.) na transakcione račune koje propisuje ministarstvo nadležno za poslove finansija i platne transakcije u korist i na teret računa Državnog trezora;
- 3) platne transakcije kojima učesnici podižu gotov novac iz trezora Centralne banke, i
- 4) platne transakcije koje ispostavlja DNS sistem po osnovu negativne neto pozicije.

Platne transakcije koje glase na iznos manji od minimalne vrijednosti utvrđene propisom Centralne banke mogu se izvršavati u RTGS sistemu, ukoliko to korisnik platnih usluga zahtjeva.

Poravnanja platnih transakcija u RTGS sistemu

Član 19

Poravnanje svih platnih transakcija vrši se u RTGS sistemu.

U RTGS sistemu vrši se poravnanje platnih transakcija u realnom vremenu po bruto principu.

Platne transakcije poravnavaju se pojedinačno u iznosu utvrđenom u nalogu, do visine pokrića na računu učesnika.

Učesnik može inicirati platne transakcije samo na teret svog računa.

Centralna banka, kao operater platnog sistema, može inicirati platne transakcije na teret računa svakog od učesnika na osnovu naloga tog učesnika ili na osnovu propisa.

Način izvršavanja platnih transakcija u RTGS sistemu

Član 20

Nalog za prenos u RTGS sistemu mora da sadrži osnovne elemente utvrđene u prilogu ovih pravila, kojim se uređuje i način popunjavanja pojedinih elemenata tog naloga.

Član 21

Međusobna komunikacija učesnika u RTGS sistemu ostvaruje se razmjenom elektronskih poruka koje se daju u prilogu ovih pravila, a kojima se izvršavaju platne transakcije.

Elektronskom porukom (u daljem tekstu: poruka) smatra se informacija koja je elektronski generisana, provjerena, poslata, primljena, potvrđena, sačuvana i digitalno potpisana.

Član 22

Poruke između Centralne banke i učesnika u RTGS sistemu moguće je razmjenjivati ako učesnik realizuje konekciju sa informaciono-komunikacionim sistemom Centralne banke.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, ukoliko učesnik zbog tehničkih razloga (prekid veze i sl.) nije u mogućnosti da naloge za prenos u RTGS sistemu dostavi putem poruke preko informaciono-komunikacionog sistema Centralne banke, može ih dostaviti u drugoj elektronskoj ili u papirnoj formi.

Član 23

Za provjeru autentičnosti poruka i zaštitu prenosa poruka preko informaciono-komunikacionog sistema koristi se infrastruktura javnih ključeva (Public Key Infrastructure – PKI) Centralne banke.

Centralna banka izdaje digitalne sertifikate učesnicima u RTGS sistemu i utvrđuje način korišćenja infrastrukture javnih ključeva koji se koriste u međusobnoj komunikaciji između Centralne banke i učesnika u RTGS sistemu.

Član 24

Format i namjenu poruka koje se koriste u RTGS sistemu utvrđuje Centralna banka ovim pravilima.

Poruka se smatra validnom ako ispunjava sljedeće uslove:

- 1) da je formirana u utvrđenom SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) formatu, u skladu sa formatom i namjenom poruka utvrđenih ovim pravilima;
- 2) da je poslata i primljena na način i po pravilima RTGS sistema, i
- 3) da je poslata i primljena u skladu sa Dnevnom terminskim planom rada RTGS sistema.

Učesnik u RTGS sistemu preuzima obaveze na osnovu validne poruke, odnosno na osnovu njene izmjene ili opoziva.

Član 25

Poruke za platne transakcije izvršavaju se u RTGS sistemu sa prioritetima od 1 do 99, pri čemu je 1 najviši, a 99 najniži prioritet. Oznake prioriteta od 1 do 9 rezervisane su za platne transakcije Centralne banke, a ostali učesnici oznake prioriteta od 10 do 99 koriste prema svojim potrebama.

Član 26

Poruke za platne transakcije sa prioritetima od 10 do 49, za čije izvršenje nema pokrića na računu učesnika u RTGS sistemu, stavljaju se u red za čekanje, a nakon obezbjeđenja pokrića, izvršavaju se prema prioritetu i vremenu slanja do kraja operativnog dana.

Član 27

Za poslate poruke za platne transakcije sa prioritetima od 50 do 99 za čije izvršenje nema pokrića na računu učesnika, RTGS sistem upućuje pošiljaocu odgovarajuću poruku o odbijanju izvršenja tih poruka.

Član 28

Učesnik može promijeniti prioritet poruke za platnu transakciju koja se nalazi u redu za čekanje do kraja operativnog dana.

Ako učesnik nije u mogućnosti da promjenu prioriteta poruke izvrši elektronskim putem, zahtjev o promjeni prioriteta poruke dostavlja nadležnoj organizacionoj jedinici Centralne banke (u daljem tekstu: Sektor), najkasnije do 17 časova, na utvrđenom obrascu koji se daje u prilogu ovih pravila.

Član 29

Za poslate poruke za koje se utvrdi da nijesu validne (npr. pogrešan BIC učesnika u RTGS sistemu, pogrešan račun, pogrešan datum realizacije naloga za prenos i sl.), RTGS sistem upućuje učesniku odgovarajuću poruku o odbijanju izvršenja tih poruka.

Član 30

Odmah poslije izvršenja platne transakcije, RTGS sistem upućuje učesniku odgovarajuću poruku o izvršenom poravnanju.

Član 31

Za poslate poruke sa instrukcijom izvršenja pojedinačnih naloga za prenos za koje nijesu ispunjeni uslovi za izvršenje u toku operativnog dana, RTGS sistem upućuje učesniku odgovarajuću poruku o odbijanju izvršenja tih naloga, na osnovu koje se odbijanje izvršenja smatra konačnim.

Član 32

Za poslate poruke za platne transakcije sa prioritetima od 10 do 49, koje se ne mogu izvršiti do kraja operativnog dana zbog nepostojanja pokrića na računu, RTGS sistem upućuje učesniku odgovarajuću poruku o odbijanju izvršenja tih poruka, na osnovu koje se odbijanje izvršenja smatra konačnim.

Član 33

Učesnik može opozvati poruku za platnu transakciju koja se nalazi u redu za čekanje do kraja operativnog dana.

Ako učesnik nije u mogućnosti da opoziv poruke za platnu transakciju izvrši elektronskim putem, zahtjev o opozivu platne transakcije u RTGS sistemu dostavlja Sektoru, najkasnije do 17,00 časova, na utvrđenom obrascu koji se daje u prilogu ovih pravila.

Član 34

Učesnik u RTGS sistemu, koji zbog tehničkih problema nije primio određenu poruku, može zatražiti od Sektora ponovno slanje poruke, na utvrđenom obrascu koji se daje u prilogu ovih pravila.

Momentat prihvata i neopozivosti naloga za prenos

Član 35

Nalog za prenos upućen u RTGS sistem je prihvaćen i neopoziv od momenta kada je izvršeno poravnanje.

Poravnanje platne transakcije je izvršeno nakon što je sprovedeno zaduženje i odobrenje računa učesnika u RTGS sistemu.

Izveštaj o izvršenim transakcijama

Član 36

U toku obradnog dana svakom učesniku se dostavljaju izvještaj o izvršenim dnevnim platnim transakcijama u RTGS sistemu i izvještaj o dnevnom iznosu naknade Centralnoj banci za izvršavanje platnih transakcija.

Izveštaje iz stava 1 ovog člana Centralna banka dostavlja porukama koje se daju u prilogu ovih pravila.

Reklamacije

Član 37

Učesnik može podnijeti reklamacije koje se odnose na platne transakcije u RTGS sistemu, najkasnije u roku od tri poslovna dana od dana izvršenja te platne transakcije.

Reklamacije se dostavljaju Sektoru na obrascu koji se daje u prilogu ovih pravila.

Poslovni dani, radno vrijeme, operativni i obradni dani RTGS sistema

Član 38

Poslovnim danima, u smislu ovih pravila, smatraju se svi dani, osim subota i nedjelja i dana državnih praznika koji su proglašeni neradnim danima, s tim da Centralna banka može odlučiti da, po potrebi, i neki od ovih dana budu poslovni dani.

Radno vrijeme RTGS sistema je od 8,30 do 19,00 časova svakog poslovnog dana.

Radno vrijeme RTGS sistema dijeli se na operativni i obradni dan.

Operativnim danom, u smislu ovih pravila, smatra se dio radnog vremena u kome je RTGS sistem otvoren za startovanje i za prijem i slanje poruka za platne transakcije i drugih poruka, koji traje od 8,30 do 17,30 časova.

Obradnim danom, u smislu ovih pravila, smatra se dio radnog vremena u kome je RTGS sistem otvoren za odbijanje neizvršenih poruka, za obradu i arhiviranje poruka, koji traje od 17,30 do 19,00 časova.

Raspored radnog vremena RTGS sistema

Član 39

Raspored radnog vremena RTGS sistema utvrđuje se Dnevnim terminskim planom rada RTGS sistema, koji se daje u prilogu ovih pravila.

Član 40

Aktiviranje RTGS sistema počinje periodom **Početak dana** i završava aktiviranjem perioda **Kraj dana**.

Periodi utvrđeni Dnevnim terminskim planom rada RTGS sistema imaju sljedeća značenja:

a) Period: Početak dana

Pokretanjem perioda „Početak dana“ vrši se startovanje RTGS sistema.

b) Period: Razmjena poruka za platne transakcije

Nakon aktiviranja perioda „Razmjena poruka za platne transakcije“, RTGS sistem je na raspolaganje učesnicima za slanje poruka za platne transakcije i drugih poruka.

c) Period: Stop RTGS sistem

Period „Stop RTGS sistem“ znači kraj za slanje poruka za platne transakcije za taj operativni dan u RTGS sistemu.

d) Period: Odbijanje neizvršenih poruka

Period „Odbijanje neizvršenih poruka“ je period obradnog dana u kome sistem odbacuje platne transakcije koje nijesu izvršene.

e) Period: Kreiranje izvještaja o izvršenim platnim transakcijama u RTGS sistemu

U ovom periodu RTGS sistem kreira izvještaje o izvršenim dnevnim platnim transakcijama u RTGS sistemu.

f) Period: Kreiranje izvještaja o dnevnom iznosu naknade Centralnoj banci

U ovom periodu RTGS sistem kreira izvještaje o dnevnom iznosu naknade Centralnoj banci.

g) Period: Arhiviranje

Period arhiviranja podataka.

h) Period: Kraj dana

Period „Kraj dana“ znači kraj rada RTGS sistema i zatvaranje poslovnog dana.

Promjena Dnevnog terminskog plana rada RTGS sistema

Član 41

U hitnim i vanrednim situacijama Centralna banka ima pravo da promijeni Dnevni terminski plan rada RTGS sistema, u kom slučaju o tome obavještava sve učesnike RTGS sistema.

Razlozi zbog kojih Centralna banka može promijeniti Dnevni terminski plan rada RTGS sistema su:

- 1) neophodne tehničke i aplikativne intervencije u cilju rješavanja problema koji značajno utiču na funkcionalnost i/ili bezbjednost RTGS sistema;
- 2) drugi razlozi koji mogu uticati na sigurnost i efikasnost rada RTGS sistema.

Centralna banka može, po potrebi, promijeniti Dnevni terminski plan rada RTGS sistema i na zahtjev nekog od učesnika, s tim da učesnici mogu da traže samo produženje perioda „Razmjena poruka za platne transakcije“.

Pri produženju perioda „Razmjena poruka za platne transakcije“, kasniji periodi Dnevnog terminskog plana rada RTGS sistema se pomjeraju za odobreno produženje.

Ako se Dnevni terminski plan rada RTGS sistema promijeni na zahtjev nekog od učesnika, Centralna banka će troškove promjene Dnevnog terminskog plana rada RTGS sistema naplatiti od tog učesnika.

Zahtjev za produženje rada RTGS sistema učesnik podnosi Sektoru, najkasnije do 17,00 časova, na obrascu koji se daje u prilogu ovih pravila.

Dnevni terminski plan rada RTGS sistema može se, na zahtjev učesnika, produžiti najduže 60 minuta.

Izuzetno, ukoliko Centralna banka ocijeni da ugroženost funkcionisanja finansijskog sistema ili otklanjanje sistemskih problema u radu RTGS sistema zahtijeva produženje Dnevnog terminskog plana rada RTGS sistema i duže od 60 minuta, odobriće produženje do otklanjanja uzroka zbog kojih je ono zahtijevano.

Postupci u slučaju nepredviđenih situacija

Član 42

U slučaju nepredviđenih situacija u RTGS sistemu (npr. problemi na nivou komunikacije učesnika sa RTGS sistemom, tehnički problemi u radu RTGS sistema ili viša sila), Centralna banka o tome obavještava učesnike u sistemu.

Obavještenje sadrži sljedeće informacije:

- opis nepredviđenog događaja;
- procijenjeno vrijeme potrebno za rješavanje problema, i
- uputstvo učesnicima o daljim postupcima.

U slučaju tehničkih teškoća na opremi koju koristi, učesnik je obavezan da o tome obavijesti Centralnu banku i da, u najkraćem roku, otkloni nedostatke i obezbijedi redovno učešće u RTGS sistemu.

U slučaju nepredviđenih situacija na strani učesnika koje rezultiraju problemima u učestvovanju učesnika u RTGS sistemu, učesnik o tome obavještava Centralnu banku.

Obavještenje sadrži sljedeće informacije:

- opis nepredviđenog događaja;
- procijenjeno vrijeme potrebno za rješavanje problema, i
- obavještenje o preduzetim radnjama.

U slučaju nepredviđenih situacija koje uzrokuju nemogućnost nesmetanog rada RTGS sistema, Centralna banka može:

- odložiti početak rada ili produžiti rad RTGS sistema;
- izvršiti poravnania platnih transakcija koja su dostavljena u elektronskoj ili papirnoj formi, i
- preći sa radom na rezervnu lokaciju.

„Service Desk“

Član 43

Centralna banka uspostavlja i održava uslugu „Service Desk“ za komunikaciju sa svim učesnicima u RTGS sistemu.

Usluga „Service Desk“ predstavlja jedinstvenu bazu podataka u kojoj se nalaze svi prijavljeni incidenti i problemi u vezi sa radom RTGS sistema, kao i način njihovog rješavanja.

Usluga "Service Desk" obuhvata:

- prijavu problema sa kojima se susreću učesnici i operater RTGS sistema;
- identifikaciju i opis problema (komunikacija, aplikativni i hardverski, i dr.);
- pružanje pomoći i savjeta u rješavanju prijavljenog incidenta ili problema;
- vođenje evidencije o ostvarenoj komunikaciji u vezi sa prijavom incidenata i problema.

Pri pružanju usluge „Service Desk“, komunikacija sa učesnicima i operaterom realizuje se putem e-mail-a (helpdesk@cbcg.me), telefona (020/665-341) ili putem web aplikativnog rješenja.

Način učestvovanja za učesnika koji nije priključen na RTGS sistem

Član 44

Za učesnika koji nije priključen na RTGS sistem operativne poslove vezane za učešće u RTGS sistemu obavlja Centralna banka.

Učesnik koji nije priključen na RTGS sistem ispostavlja Centralnoj banci naloge za prenos u papirnoj formi, u skladu sa propisom Centralne banke kojim se uređuju osnovni elementi naloga za plaćanje.

Obavještenje o stanju na računu učesnika koji nije priključen na RTGS sistem tokom operativnog dana, Centralna banka daje na način dogovoren između tog učesnika i Centralne banke.

Izveštaj o izvršenim platnim transakcijama i stanju na računu učesnika koji nije priključen na RTGS sistem nakon završetka operativnog dana, Centralna banka dostavlja fax-om.

Suspenzija i isključenje učesnika iz RTGS sistema

Član 45

Centralna banka može učesnika suspendovati iz RTGS sistema u sljedećim slučajevima:

- 1) ako učesnik ne postupa u skladu sa ovim pravilima;
- 2) ako učesnik ne postupa u skladu sa ugovorom koji je zaključio sa Centralnom bankom o priključenju na RTGS sistem, i
- 3) ako utvrdi da učesnik izaziva tehničke probleme u radu RTGS sistema.

Član 46

O suspenziji učesnika iz RTGS sistema Centralna banka donosi rješenje.

Izuzetno, ako učesnik izaziva tehničke probleme u radu RTGS sistema, a radi otklanjanja neposredne opasnosti za imovinu, o suspenziji učesnika iz RTGS sistema može se odlučiti usmenim rješenjem, s tim da je Centralna banka dužna

da donese pisano rješenje u roku od tri dana od dana odlučivanja usmenim rješenjem.

Član 47

Nakon prestanka razloga za suspenziju Centralna banka učesnika ponovo uključuje na RTGS sistem.

Član 48

Centralna banka isključuje učesnika iz RTGS sistema ako je donijeto pravosnažno rješenje o zaključenju stečajnog ili likvidacionog postupka nad učesnikom.

Promjena podataka o učesnicima

Član 49

U slučaju promjene podataka (BIC, naziv i adresa i sl.) učesnik je dužan da obavijesti Centralnu banku.

O promjeni podataka iz stava 1 ovog člana Centralna banka obavještava sve ostale učesnike.

Testiranja u RTGS sistemu

Član 50

Pored testiranja iz člana 7 ovih pravila, u RTGS sistemu se sprovode testiranja i u sljedećim slučajevima:

- redovno godišnje testiranje učesnika i operatera,
- u skladu sa potrebama učesnika i operatera.

Redovno testiranje se sprovodi najviše dva puta u toku kalendarske godine, u terminima koje predloži Centralna banka.

U slučajevima nepredviđenih situacija, izmjena na RTGS sistemu ili nekog drugog razloga koji zahtijeva provjeru funkcionalnosti kod učesnika ili operatera, testiranje se može realizovati i više puta u toku jedne kalendarske godine.

Član 51

Centralna banka može, ako to ocijeni potrebnim, radi sigurnog i stabilnog funkcionisanja RTGS sistema, tražiti od učesnika sprovođenje dodatnih testiranja.

Centralna banka šalje svim učesnicima obavještenje o uslovima sprovođenja testiranja, porukom, elektronskom poštom ili drugim odgovarajućim načinom komunikacije.

Član 52

U slučaju potrebe za testiranjem, učesnik Centralnoj banci dostavlja zahtjev sa predloženim terminom testiranja.

Centralna banka prihvata zahtjev učesnika ako ocijeni da predloženo testiranje neće ograničiti redovan rad RTGS sistema.

Centralna banka omogućava učesniku testiranje u predloženom terminu, a ako to nije moguće, predlaže alternativni termin testiranja.

Potvrde na zahtjev učesnika

Član 53

Centralna banka izdaje potvrde o vođenju računa učesnika u RTGS sistemu, blokadi računa učesnika na određeni dan i u određenom periodu, stanju na računu učesnika na određeni dan i u određenom periodu.

Potvrde iz stava 1 ovog člana Centralna banka izdaje učesniku na osnovu njegovog pisanog zahtjeva.

III. DNS SISTEM

Učesnici u DNS sistemu

Član 54

Učesnici u DNS sistemu mogu biti:

- 1) Centralna banka;
- 2) banke i druge kreditne institucije, i
- 3) ogranci kreditnih institucija iz trećih država sa sjedištem u Crnoj Gori.

Uslovi za učešće u DNS sistemu

Član 55

Za učešće u DNS sistemu učesnici treba da:

- 1) budu učesnici u RTGS sistemu;

- 2) ispunjavaju tehničke uslove i standarde za povezivanje sa DNS sistemom;
- 3) dostave ovlašćenja Centralnoj banci za zaduživanje računa u RTGS sistemu po osnovu negativne neto pozicije iz multilateralnog obračuna u DNS sistemu do visine sredstava rezervisanih za ovu namjenu;
- 4) prijave lica koja su ovlašćena za kontakt sa Centralnom bankom po poslovima izvršavanja platnih transakcija u DNS sistemu, i
- 5) prijave lica zaduženo za sigurnost i zaštitu komunikacije sa DNS sistemom.

Obrasci za prijavu lica iz stava 1 tač. 4 i 5 ovog člana daju se u prilogu ovih pravila.

Član 56

Učesnik ispunjava tehničke uslove i standarde za povezivanje sa DNS sistemom, u smislu člana 55 stav 1 tačka 2 ovih pravila, ukoliko je:

- 1) obezbijedio komponente ICT sistema prema opisu datom u prilogu ovih pravila, potrebne za povezivanje sa RTGS sistemom;
- 2) kod Centralne banke realizovao obuku zaposlenih koji će koristiti DNS aplikativni softver;
- 3) uspješno sproveo odgovarajuće testiranje na testnom DNS sistemu Centralne banke.

Član 57

Za učešće u DNS sistemu učesnici podnose Centralnoj banci zahtjev za priključenje, koji je ovjeren službenim pečatom i koji je potpisalo lice ovlašćeno za zastupanje.

Član 58

Prije priključenja na DNS sistem, a u roku od najduže 30 dana od podnošenja zahtjeva za priključenje na DNS sistem, učesnik je dužan obaviti testiranje učestvovanja u DNS sistemu u saradnji sa Centralnom bankom.

Simulacijom različitih poslovnih situacija provjerava se mogućnost razmjene poruka vezanih za funkcionisanje DNS sistema.

Sprovođenje testa za učestvovanje u DNS sistemu nadzire i koordinira Centralna banka.

Centralna banka izrađuje dokumentaciju u kojoj su opisani načini razmjene poruka putem DNS sistema i zajedno sa scenarijem testa dostavlja učesniku.

Član 59

Nakon uspješno sprovedenog testiranja, učesnik sa Centralnom bankom zaključuje ugovor o priključenju na DNS sistem.

Obavještenje o priključenom učesniku na DNS sistem Centralna banka šalje svim učesnicima u DNS sistemu.

Potpisivanjem ugovora o priključenju na DNS sistem učesnik prihvata pravila rada koja se odnose na DNS sistem koja su na snazi u momentu priključenja.

Mjere sigurnosti i zaštite i odgovornosti

Član 60

Učesnici u DNS sistemu dužni su da obezbjede odgovarajuće mjere sigurnosti i zaštite u cilju obezbjeđivanja sigurnog izvršenja platnih transakcija u DNS sistemu.

Obaveza iz stava 1 ovog člana odnosi se i na zaposlene koji učestvuju u izvršenju platnih transakcija u DNS sistemu, uključujući i fizičku kontrolu pristupa računarskim resursima povezanim sa informacionim sistemom Centralne banke.

Član 61

Učesnici u DNS sistemu dužni su da se upoznaju sa politikom bezbjednosti informacija Centralne banke i pripadajućim pravilima, kao i da potpišu izjavu o razumijevanju i prihvatanju te politike.

Član 62

Informacije i podaci kojima raspolažu zaposleni Centralne banke u okviru svog svakodnevnog obavljanja poslova vezanih za DNS sistem predstavljaju tajnu.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, informacije i podaci mogu se učiniti dostupnim u slučajevima utvrđenim zakonom i unutrašnjim opštim aktom Centralne banke.

Član 63

Administrator sistema za RTGS sistem zadužen je i za sigurnost i zaštitu komunikacije sa DNS sistemom.

Član 64

Lica koja su prijavljena Centralnoj banci kao ovlašćena lica dužna su da poznaju i primjenjuju ova pravila.

Posljedice prouzrokovane nepoznavanjem ili nesprovođenjem ovih pravila od strane ovlašćenih lica snosi učesnik koji je ta lica prijavio Centralnoj banci.

Član 65

Učesnici u DNS sistemu odgovorni su za vjerodostojnost i sadržinu poslatih poruka i za blagovremenost slanja poruka u DNS sistem.

Svaki učesnik je odgovoran za tačno i pravilno prihvatanje autorizovanog naloga koji je primio od drugog učesnika DNS sistema u toku radnog vremena DNS sistema.

Svaki učesnik je odgovoran za svoje računarske aplikacije i njihovu funkcionalnu usklađenost i povezivost sa DNS sistemom, kao i pouzdanost kako ne bi ugrozio DNS sistem.

Odgovornost učesnika primaoca je da provjeri autentičnost primljenog naloga.

Platne transakcije koje se izvršavaju u DNS sistemu

Član 66

U DNS sistemu izvršavaju se platne transakcije koje glase na iznos manji od minimalne vrijednosti platnih transakcija koje moraju biti procesuirane u RTGS sistemu, utvrđene propisom Centralne banke.

Limit za pokriće negativne neto pozicije u DNS sistemu

Član 67

Za svaki klirinški ciklus, učesnik u DNS sistemu može utvrditi limit za pokriće negativne neto pozicije iz multilateralnog obračuna u kliringu rezervisanjem sredstava na računu u RTGS sistemu.

Učesnik, u skladu sa svojim potrebama, može povećati ili smanjiti limit iz stava 1 ovog člana, ako to dozvoljava stanje sredstava na njegovom računu u RTGS sistemu.

U periodu pripreme za posljednji ciklus kliringa učesnik ne može smanjiti utvrđeni limit.

Ako učesnik nije u mogućnosti da elektronskim putem utvrdi ili promijeni limit iz stava 1 ovog člana, zahtjev o utvrđivanju ili promjeni limita dostavlja Sektoru, najkasnije do 16,10 časova, na obrascu koji se daje u prilogu ovih pravila.

Član 68

Nakon posljednjeg klirinškog ciklusa u toku operativnog dana, Centralna banka neiskorišćena sredstva rezervisana po osnovu utvrđenog limita oslobađa, nakon čega su ta sredstva raspoloživa za korišćenje u RTGS sistemu.

Prijem naloga u DNS sistem

Član 69

Nalog za prenos u DNS sistemu mora da sadrži osnovne elemente utvrđene u prilogu ovih pravila, kojim se uređuje i način popunjavanja pojedinih elemenata tog naloga.

Član 70

Komunikacija između učesnika i DNS sistema ostvaruje se porukama, koje se mogu dostavljati pojedinačno za svaku platnu transakciju ili za grupu platnih transakcija, u skladu sa formatom i namjenom poruka, koje se daju u prilogu ovih pravila.

Format i namjenu poruka između Centralne banke i drugih učesnika u DNS sistemu utvrđuje Centralna banka ovim pravilima.

Član 71

Poruka se smatra validnom ako ispunjava sljedeće uslove:

- 1) da je poslata od učesnika u DNS sistemu;
- 2) da je formirana u SWIFT formatu, u skladu sa formatom i namjenom poruka utvrđenih ovim pravilima;
- 3) da glasi na iznos manji od minimalne vrijednosti platnih transakcija koje moraju biti procesuirane u RTGS sistemu, utvrđene propisom Centralne banke;
- 4) da je poslata i primljena na način i po pravilima DNS sistema, i
- 5) da je poslata i primljena u skladu sa Dnevnim terminskim planom rada DNS sistema.

Član 72

Poruke za platnu transakciju izvršavaju se u DNS sistemu sa prioritetom 100.

Član 73

Za poslate poruke za koje se utvrdi da nijesu validne (npr. pogrešan BIC, pogrešan račun, pogrešan datum realizacije naloga za izvršavanje platne transakcije i sl.), DNS sistem upućuje pošiljaocu poruku o odbijanju izvršenja tih poruka.

Član 74

Poslate poruke evidentiraju se u DNS sistemu, nakon čega DNS sistem upućuje pošiljaocu poruku o potvrdi prijema tih poruka.

Član 75

Ako negativna neto pozicija prelazi utvrđeni limit u klirinškim ciklusima koji prethode posljednjem ciklusu kliringa, poslate poruke stavljaju se u red čekanja, a nakon obezbjeđenja pokrića, izvršavaju se u narednom klirinškom ciklusu.

Član 76

Ukoliko učesnik nije obezbijedio sredstva za pokriće negativne neto pozicije do kraja posljednjeg ciklusa kliringa, za poruke koje se zateknu u redu čekanja DNS sistem šalje pošiljaocu poruke o odbijanju primljenih poruka.

Član 77

Pošiljalac može opozvati poruku za platnu transakciju do 16,00 časova.

Ako pošiljalac nije u mogućnosti da opoziv platne transakcije izvrši elektronskim putem, zahtjev o opozivu platne transakcije u DNS sistemu dostavlja Sektoru, najkasnije do 15,30 časova, na utvrđenom obrascu koji se daje u prilogu ovih pravila.

Član 78

Učesnik u DNS sistemu, koji zbog tehničkih problema nije primio određenu poruku, može zatražiti od Sektora ponovno slanje poruke, na utvrđenom obrascu koji se daje u prilogu ovih pravila.

Način izvršenja platnih transakcija u DNS sistemu

Član 79

Poslije isteka vremena predviđenog za prijem poruka, utvrđenog Dnevnim terminskim planom rada DNS sistema za svaki klirinški ciklus, utvrđuju se multilateralne neto pozicije svakog učesnika u DNS sistemu.

Multilateralna neto pozicija učesnika predstavlja zbir vrijednosti svih platnih transakcija koje je učesnik primio u DNS sistemu u toku određenog vremenskog perioda umanjena za zbir vrijednosti platnih transakcija koje je učesnik uputio prema drugim učesnicima u istom periodu. Ako je ova vrijednost pozitivna, multilateralna neto pozicija učesnika je pozitivna, a ako je ova vrijednost negativna multilateralna neto pozicija učesnika je negativna.

Član 80

Radi izvršenja negativnih multilateralnih neto pozicija učesnika zadužuje se račun učesnika u RTGS sistemu u visini rezervisanih sredstava, odnosno radi izvršenja pozitivnih multilateralnih neto pozicija učesnika odobrava se račun učesnika u RTGS sistemu.

Član 81

Izvršenje naloga koje ispostavlja DNS sistem po osnovu neto obračuna obezbjeđuje se sredstvima rezervisanim za pokriće negativne neto pozicije.

Član 82

Ako negativna neto pozicija učesnika u posljednjem klirinškom ciklusu prelazi iznos sredstava rezervisanih za negativnu neto poziciju, poslata poruka neće biti realizovana i DNS sistem šalje poruku o odbijanju ovih poruka.

Konačnost obračuna i poravnanje platnih transakcija

Član 83

Obračun platnih transakcija učesnika tokom jednog klirinškog ciklusa u DNS sistemu je konačan završetkom tog ciklusa.

Rezultat obračuna platnih transakcija u DNS sistemu na kraju klirinškog ciklusa je konačna neto pozicija za taj ciklus.

Poravnanje konačnih neto pozicija učesnika u DNS sistemu obavlja Centralna banka u RTGS sistemu na kraju svakog klirinškog ciklusa.

Obavješćavanje učesnika u DNS sistemu

Član 84

Poslije svakog klirinškog ciklusa, svakom učesniku se dostavljaju:

- 1) izvještaj o svim izvršenim platnim transakcijama, i
- 2) pojedinačne poruke za izvršene platne transakcije koje tom učesniku šalju drugi učesnici.

Izvještaj i poruke iz stava 1 ovog člana Centralna banka dostavlja porukama koje se daju u prilogu ovih pravila.

Reklamacije

Član 85

Učesnik u DNS sistemu može podnijeti reklamacije koje se odnose na platne transakcije izvršene u tom sistemu, najkasnije u roku od tri poslovna dana od dana izvršenja te platne transakcije.

Reklamacije se dostavljaju Sektoru na obrascu koji se daje u prilogu ovih pravila.

Poslovni dani, radno vrijeme, operativni i obradni dani DNS sistema

Član 86

Poslovnim danima, u smislu ovih pravila, smatraju se svi dani, osim subota i nedjelja i dani državnih praznika koji su proglašeni neradnim danima, s tim da Centralna banka može odlučiti da, po potrebi, i neki od ovih dana budu poslovni dani.

Radno vrijeme DNS sistema je od 8,30 do 19,00 časova svakog radnog dana.

Radno vrijeme DNS sistema dijeli se na operativni i obradni dan.

Operativnim danom, u smislu ovih pravila, smatra se dio radnog vremena u kome je DNS sistem otvoren za startovanje i za prijem i slanje poruka za platne transakcije i drugih poruka, koji traje od 8,30 do 16,30 časova.

Obradnim danom, u smislu ovih pravila, smatra se dio radnog vremena u kome je DNS sistem otvoren za odbijanje neizvršenih poruka i za obradu i arhiviranje poruka, koji traje od 16,30 do 19,00 časova.

Raspored radnog vremena DNS sistema

Član 87

Raspored radnog vremena DNS sistema utvrđuje se Dnevnim terminskim planom rada DNS sistema, koji se daje u prilogu ovih pravila.

Član 88

Aktiviranje DNS sistema počinje periodom **Početak dana** i završava aktiviranjem perioda **Kraj dana**.

Periodi utvrđeni Dnevnim terminskim planom rada DNS sistema imaju sljedeća značenja:

a) Period: Početak dana

Pokretanjem perioda „Početak dana“ vrši se startovanje DNS sistema.

b) Period: Razmjena poruka za platne transakcije za prvi ciklus

Nakon aktiviranja perioda „Razmjena poruka za platne transakcije za prvi ciklus“ sistem je na raspolaganju učesnicima za slanje poruka za platne transakcije i drugih poruka.

c) Period: Kliring (prvi ciklus)

Period u kome se vrši obračun u kliringu, poravnanje konačnih neto pozicija na računima u RTGS sistemu i kreiranje izvještaja o izvršenim transakcijama u DNS sistemu.

d) Period: Razmjena poruka za platne transakcije za drugi ciklus

Nakon aktiviranja perioda „Razmjena poruka za platne transakcije za drugi ciklus“ sistem je na raspolaganju učesnicima za slanje poruka za platne transakcije i drugih poruka.

e) Period: Kliring (drugi ciklus)

Period u kome se vrši obračun u kliringu, poravnanje konačnih neto pozicija na računima u RTGS sistemu i kreiranje izvještaja o izvršenim transakcijama u DNS sistemu.

f) Period: Razmjena poruka za platne transakcije za treći ciklus

Nakon aktiviranja perioda „Razmjena poruka za platne transakcije za treći ciklus“ sistem je na raspolaganju učesnicima za slanje poruka za platne transakcije i drugih poruka.

g) Period: Priprema za treći ciklus

Period „Priprema za treći ciklus“ je period u kome učesnici koji su učestvovali u kliringu dobijaju od sistema obavještenje o neto poziciji iz multilateralnog obračuna u kliringu.

h) Period: Kliring (treći ciklus)

Period u kome se vrši obračun u kliringu, poravnanje konačnih neto pozicija na računima u RTGS sistemu i kreiranje izvještaja o izvršenim transakcijama u DNS sistemu.

i) Period: Stop kliring

Period „Stop kliring“ znači kraj za slanje poruka za platne transakcije za taj dan u DNS sistemu.

j) Period: Odbijanje neizvršenih poruka

Period „Odbijanje neizvršenih poruka“ je period obradnog dana u kome sistem odbacuje platne transakcije koje nijesu izvršene.

k) Period: Kreiranje izvještaja u RTGS sistemu o neto poziciji u DNS sistemu

U ovom periodu RTGS sistem kreira izvještaj o neto poziciji učesnika u DNS sistemu.

l) Period: Arhiviranje

Period arhiviranja podataka.

m) Period: Kraj dana

Period „Kraj dana“ znači kraj rada DNS sistema i zatvaranje poslovnog dana.

Promjena Dnevnog terminskog plana rada DNS sistema

Član 89

U hitnim i vanrednim situacijama Centralna banka ima pravo da promijeni Dnevni terminski plan rada DNS sistema, u kom slučaju o tome obavještava sve učesnike DNS sistema.

Razlozi zbog kojih Centralna banka može promijeniti Dnevni terminski plan rada DNS sistema su:

- 1) neophodne tehničke i aplikativne intervencije u cilju rješavanja problema koji značajno utiču na funkcionalnost i/ili bezbjednost DNS sistema;
- 2) drugi razlozi koji mogu uticati na sigurnost i efikasnost rada DNS sistema.

Centralna banka može, po potrebi, promijeniti Dnevni terminski plan rada DNS sistema i na zahtjev nekog od učesnika, s tim da učesnici mogu da traže samo produženje perioda „Razmjena poruka za platne transakcije za treći ciklus“.

Zahtjev za produženje rada DNS sistema učesnik podnosi Sektoru, najkasnije do 15,30 časova, na utvrđenom obrascu koji se daje u prilogu ovih pravila.

Dnevni terminski plan rada DNS sistema može se, na zahtjev učesnika, produžiti najduže 30 minuta.

Izuzetno, ukoliko Centralna banka ocijeni da ugroženost funkcionisanja finansijskog sistema ili otklanjanje sistemskih problema u radu DNS sistema zahtijeva produženje Dnevnog terminskog plana rada DNS sistema i duže od 30 minuta, odobriće produženje do otklanjanja uzroka zbog kojih je ono zahtijevano.

Shodna primjena

Član 90

Na postupke u slučaju nepredviđenih situacija u DNS sistemu, uspostavljanje i održavanje usluga „Service Desk“, suspenziju i isključenje iz DNS sistema i testiranje u DNS sistemu shodno se primjenjuju odredbe ovih pravila kojima su ova pitanja uređena za RTGS sistem.

IV. PRILOZI

Član 91

Prilozi ovih pravila čine njihov sastavni dio i daju se po sljedećem redosljedu:

- 1) **Prilog 1** - Dnevni terminski plan rada RTGS sistema i Dnevni terminski plan rada DNS sistema;
- 2) **Prilog 2** - Osnovni elementi naloga za prenos i način njihovog popunjavanja;
- 3) **Prilog 3** - Poruke u SWIFT formatu;
- 4) **Prilog 4** - Obrazac prijave lica ovlaštenih za kontakt sa Centralnom bankom po poslovima izvršavanja platnih transakcija u RTGS sistemu i Obrazac prijave lica ovlaštenih za kontakt sa Centralnom bankom po poslovima izvršenja platnih transakcija u DNS sistemu;
- 5) **Prilog 5** - Obrazac prijave lica ovlaštenog za sigurnost i zaštitu komunikacije sa RTGS sistemom i DNS sistemom;
- 6) **Prilog 6** - Specifikacija komponenti ICT sistema na strani učesnika potrebnih za povezivanje sa RTGS sistemom;
- 7) **Prilog 7** - Obrazac zahtjeva za promjenu prioriteta poruke u RTGS sistemu;
- 8) **Prilog 8** - Obrazac zahtjeva za opoziv poruka za platne transakcije u RTGS sistemu i Obrazac zahtjeva za opoziv poruka za platne transakcije u DNS sistemu;
- 9) **Prilog 9** - Obrazac zahtjeva za utvrđivanje ili promjenu limita za negativnu neto poziciju iz multilateralnog obračuna u DNS sistemu;
- 10) **Prilog 10** - Obrazac zahtjeva za ponovno slanje poruka iz RTGS sistema i Obrazac zahtjeva za ponovno slanje poruka iz DNS sistema;
- 11) **Prilog 11** - Obrazac reklamacije platnih transakcija izvršenih u RTGS sistemu i Obrazac reklamacije platnih transakcija izvršenih u DNS sistemu;
- 12) **Prilog 12** - Obrazac zahtjeva za produženje rada RTGS sistema i Obrazac zahtjeva za produženje rada DNS sistema.

V. NAKNADE ZA IZVRŠAVANJE PLATNIH TRANSAKCIJA

Član 92

Za izvršavanje platnih transakcija u RTGS sistemu i DNS sistemu Centralna banka naplaćuje naknade u visini i na način utvrđen odlukom kojom se uređuje tarifa po kojoj se obračunavaju naknade za vršenje usluga koje obavlja Centralna banka.

VI. ARHIVIRANJE DOKUMENTACIJE

Član 93

Dokumentaciju o izvršenim platnim transakcijama u RTGS sistemu i DNS sistemu Centralna banka, u skladu sa zakonom, arhivira i čuva pet godina, a elektronske podatke o izvršenim platnim transakcijama 10 godina od dana izvršenja platnih transakcija.

VII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 94

Ugovori o priključenju na RTGS sistem i DNS sistem zaključeni do početka primjene ovih pravila ostaju na snazi i uskladiće se sa ovim pravilima u roku od 60 dana od dana početka njihove primjene.

Član 95

Danom početka primjene ovih pravila prestaju da važe Pravila platnog sistema za izvršavanje međubankarskih transfera sredstava („Službeni list CG“, br. 24/09).

Član 96

Ova pravila stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu CG", a primjenjivaće se od 09. januara 2015. godine.

SAVJET CENTRALNE BANKE CRNE GORE

O. br. 0101-4014/63-14
Podgorica, 10.11.2014. godine

**PREDSJEDAVALAČI
G U V E R N E R,**

mr Milojica Dakić, s.r.

DNEVNI TERMINSKI PLAN RADA RTGS SISTEMA

Početak dana	08.30-09.00
Razmjena poruka za platne transakcije	09.00-17.30
Stop RTGS sistemu	17.30-17.31
Odbijanje neizvršenih poruka	17.31-17.35
Kreiranje izvještaja o izvršenim platnim transakcijama	17.35-18.00
Kreiranje izvještaja o dnevnom iznosu naknade Centralne banke	17.35-18.00
Arhiviranje	18.00-19.00
Kraj dana	19.00

DNEVNI TERMINSKI PLAN RADA DNS SISTEMA

Početak dana	08.30-09.00
Razmjena poruka za platne transakcije za prvi ciklus	09.00-11.00
Kliring (prvi ciklus)	11.00-11.30
Razmjena poruka za platne transakcije za drugi ciklus	11.30-13.30
Kliring (drugi ciklus)	13.30-14.00
Razmjena poruka za platne transakcije za treći ciklus	14.00-16.00
Priprema za treći ciklus	16.00-16.15
Kliring (treći ciklus)	16.15-16.30
Stop kliring	16.30-17.30
Odbijanje neizvršenih poruka	17.31-17.35
Kreiranje izvještaja u RTGS sistemu o neto poziciji u DNS sistemu	17.35-18.00
Arhiviranje	18.00-19.00
Kraj dana	19.00

PRILOG 2

OSNOVNI ELEMENTI NALOGA ZA PRENOS I NAČIN POPUNJAVANJA OSNOVNIH ELEMENTA NALOGA ZA PRENOS U ODGOVARAJUĆE ELEKTRONSKE PORUKE

Osnovni elementi naloga za prenos i način popunjavanja osnovnih elemenata naloga za prenos u odgovarajuće elektronske poruke daju se u sljedećoj tabeli:

Re-dni br.	Naziv elemenata podataka	Način popunjavanja elemenata podataka	Elektonski format	Napomena
1.	Naziv platioca	Naziv i sjedište pravnog lica ili preduzetnika; odnosno ime, prezime i adresa prebivališta fizičkog lica	3*35x	3*35x - predstavlja slovno, numeričke i znakovne karaktere
2.	Transakcioni račun platioca	Transakcioni račun koji se zadužuje	18n	Po odluci kojom se uređuje struktura transakcionih računa 18 numeričkih polja (3+13+2) Ne popunjava se kod naloga za uplatu
3.	Naziv primaoca	Naziv i sjedište pravnog lica ili preduzetnika; odnosno ime, prezime i adresa prebivališta fizičkog lica	3*35x	3*35x - predstavlja slovno, numeričke i znakovne karaktere
4.	Transakcioni račun primaoca	Transakcioni račun koji će biti odobren	18n	Po odluci kojom se uređuje struktura transakcionih računa 18 numeričkih polja (3+13+2) Ne popunjava se kod naloga za isplatu.
5.	Iznos	Iznos sredstava sa dvije cifre iza decimalnog zareza	12n,nn	Limitiran na 15 znakova (iznos od 12 cifara odvojenih zarezom od dvije naredne cifre (decimale))
6.	Svrha plaćanja	Namjera, odnosno osnov plaćanja	3*35x	3*35x - predstavlja slovno, numeričke i znakovne karaktere Popunjava se za sve namjene.
7.	Šifra plaćanja	Numerički podatak	3n	Popunjava se po potrebi
8.	Model (broj modela poziva na broj zaduženja)	Kontrolni broj poziva na broj izračunat po modulu 97. Upisivanje kontrolnog broja nije uslov za izvršavanje naloga, ali	2n	Popunjava se po potrebi

		ako se upiše, mora odgovarati propisanom modulu. Za plaćanje obaveza po osnovu javnih prihoda obavezno se upisuje broj modela utvrđen naredbom kojom se uređuje način uplate javnih prihoda.		
9.	Poziv na broj zaduženja	Upisuju se podaci u skladu sa propisima ili prema potrebama radi dobijanja dopunskih informacija o platnoj transakciji. Za plaćanje obaveza po osnovu javnih prihoda obavezno se upisuju podaci utvrđeni naredbom kojom se uređuje način uplate javnih prihoda.	20x	Popunjava se po potrebi
10.	Model (broj modela poziva na broj odobrenja)	Kontrolni broj poziva na broj izračunat po modulu 97. Upisivanje kontrolnog broja nije uslov za izvršavanje naloga, ali ako se upiše, mora odgovarati propisanom modulu. Za plaćanje obaveza po osnovu javnih prihoda obavezno se upisuje broj modela utvrđen naredbom kojom se uređuje način uplate javnih prihoda.	2n	Popunjava se po potrebi
11.	Poziv na broj odobrenja	Upisuju se podaci u skladu sa propisima ili prema potrebama radi dobijanja dopunskih informacija o platnoj transakciji. Za plaćanje obaveza po osnovu javnih prihoda obavezno se upisuju podaci utvrđeni naredbom kojom se uređuje način uplate javnih prihoda.	20x	Popunjava se po potrebi
12.	Datum izvršavanja	Datum kada nalog treba izvršiti	DDMMGG	Numerički podaci

PRILOG 3

PORUKE U SWIFT FORMATU

Poruke	Namjena
MT 102	Grupni kreditni transfer (Multiple Customer Credit Transfer): koristi se za višestruke platne transakcije više platilaca u okviru jedne poruke u DNS sistemu
MT 103	Pojedinačni kreditni transfer (Single Customer Credit Transfer): koristi se za izvršavanje pojedinačne platne transakcije
MT 202	Platna transakcija između učesnika (General Financial Institution Transfer): koristi se za pojedinačne platne transakcije između učesnika u RTGS sistemu
MT 900	Potvrda o zaduženju računa (Confirmation of Debit): koristi se kao potvrda o zaduženju računa učesnika poslije izvršene platne transakcije (MT 103 ili MT 202)
MT 910	Potvrda o odobrenju računa (Confirmation of Credit): koristi se kao potvrda o odobrenju računa učesnika poslije izvršene platne transakcije (MT 103 ili MT 202)
MT 920	Zahtjev o stanju računa i za slanje izvještaja (Request for Balance and Interim Transactions Reports): koristi se kao zahtjev za informacije o stanju računa učesnika u određenom trenutku ili kao zahtjev za slanje izvještaja
MT 940	Izvještaj o izvršenim platnim transakcijama na računu učesnika (Customer Statement Message): sadrži informacije o izvršenim platnim transakcijama u RTGS sistemu
MT 941	Trenutno stanje sredstava na računu učesnika (Balance Report): koristi se za slanje informacija o stanju računa, kao odgovor na zahtjev MT 920 kojim se zahtijeva informacija o stanju računa u određenom momentu
MT 942	Privremeni izvještaj o izvršenim platnim transakcijama (Participant Interim Transaction Report): sadrži podatke o platnim transakcijama od prethodno dostavljenog privremenog ili dnevnog izvještaja. Za račune državnih organa ima karakter redovnih izvještaja za njihove uplatne račune
MT 950	Izvještaj o izvršenim dnevnim platnim transakcijama sa računa učesnika (Statement Message): sadrži informacije o izvršenim platnim transakcijama u RTGS sistemu
MT 970	Izvještaj o izvršenim platnim transakcijama u DNS sistemu (Netting Statement): sadrži informacije o izvršenim platnim transakcijama u DNS sistemu u određenom klirinškom periodu
MT 972	Privremeni izvještaj o izvršenim platnim transakcijama u DNS sistemu (Interim Netting Statement): sadrži informacije o izvršenim platnim transakcijama u DNS sistemu
MT 973	Zahtjevi za izvještaje iz DNS sistema (Netting Request Message): koristi se kao zahtjev za slanje izvještaja o izvršenim platnim transakcijama u DNS sistemu
MT 985	Upit o statusu računa (Query Message): koristi se kao upit o statusu računa, o porukama u redu za čekanje, setovanom limitu i totali platnih transakcija u DNS sistemu
MT 986	Odgovor na upit o statusu (Report on Account Requests): koristi se da učesniku da odgovor postavljen upitom MT 985
MT 991	Izvještaj o dnevnom iznosu naknade Centralnoj banci (Request for Payment of Changes, Interest and Other Expenses) za izvršavanje platnih transakcija u RTGS sistemu i DNS sistemu
MT 192	Zahtjev za opoziv (Request for Cancellation) prethodno poslate i do tog momenta neizvršene poruke MT 103 ili MT 102
MT 292	Zahtjev za opoziv (Request for Cancellation) prethodno poslate i do tog momenta neizvršene poruke MT 202
MT 195	Upit o statusu (Queries to Transfer) prethodno poslate poruke MT 103 ili MT 102
MT 295	Upit o statusu (Queries to Transfer) prethodno poslate poruke MT 202

MT 196	Odgovor (Reports on Transfers) na upit MT 195 ili informacija sistema o statusu prethodno poslate poruke MT 103 ili MT 102
MT 296	Odgovor (Reports on Transfers) na upit MT 295 ili informacija sistema o statusu prethodno poslate poruke MT 202
MT 999	Poruka slobodnog formata

1. Struktura poruke

1.1. Zaglavlje poruke

Svaka instrukcija sadrži informaciju o učesniku u RTGS sistemu kao pošiljaocu ili primaocu poruke za/od RTGS sistema i o samom RTGS sistemu.

Primjer "Zaglavlja poruke" dat je u narednoj tabeli:

Učesnik → RTGS sistem

Br. blo.	Naziv polja	Učesnik → RTGS sistem
1:	Pošiljalac	HBBAMEPGXXX Hipotekarna banka AD Podgorica
2:	Tip poruke	103
2:	Primalac	CBCGMEPGXXXX RTGS - sistem Podgorica

RTGS sistem → Učesnik

Br. blo.	Naziv polja	RTGS sistem → Učesnik
1:	Pošiljalac	CBCGMEPGXXXX RTGS - sistem Podgorica
2:	Tip poruke	103
2:	Primalac	HBBAMEPGXXX Hipotekarna banka AD Podgorica

1.2. Karakteri koji definišu format poruke:

Struktura SWIFT polja:

Vrsta karaktera	Opis	Primjeri
n	Numeričko polje	18n – numeričko polje do 18 karaktera
!	Iza nekog broja predstavlja fiksnu dužinu određenu tim brojem	18!n – polje od fiksno 18 numeričkih karaktera
a	Isključivo slovno polje (velika slova)	4!a – fiksno četiri slovna karaktera
d	Decimalno polje	15d – numeričko polje sa dvije decimale do 15 karaktera (12n,nn)
x	Slovno, numeričko i znakovno polje	35x – predstavlja do 35 slovno, numeričkih i znakovnih karaktera

c	Slovno numeričko polje	3c – polje koje ima 3 slovna, 3 numerička ili 3 slovno numerička karaktera
3*35x	Prvi broj određuje broj linija a drugi broj karaktera po liniji	3*35x – 3 linije od kojih svaka ima do 35 karaktera
[ ]	Polja u uglastim zagradama su opcionalna polja	[1!a] – polje u određenim uslovima ima fiksno jedan karakter dok u drugim uslovima se ne popunjava
→ ---- 	Polja koja se nalaze između ova dva znaka mogu se ponavljati više puta	

Dozvoljeni karakteri u SWIFT-u:

a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z
A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
/ - ? : ( ) . , + { }

1.3. Prioritet

Polje :113: nalazi se u trećem bloku i određuje prioritet platne transakcije.
 Za platne transakcije u RTGS sistemu prioritet se kreće između 0001 – 0099.
 Vrijednost 0001 je za najveći prioritet dok je najniži prioritet 0099.
 Za platne transakcije u DNS sistemu prioritet je 0100.

1.4. ACK/NAK potvrda

ACK/NAK potvrda postoji samo u XML formatu.
 ACK potvrda se šalje učesniku u slučaju uspješnog predprocesiranja poruke.
 NAK potvrda se šalje učesniku u slučaju greške tokom predprocesiranja poruke.

1.5. Tabela poruka koje se koriste u RTGS i DNS sistemu

Poruke koje učesnik šalje RTGS i DNS sistemu	Poruke koje RTGS i DNS sistem šalje učesniku
MT 102	MT 196 MT 970, MT 972 MT 973
MT 103	MT 900, MT 910, MT 196
MT 202	MT 900, MT 910, MT 296
MT 985	MT 986
MT 920	MT 940, MT 941, MT 942, MT 950,
MT 192	MT 196
MT 195	MT 196
MT 292	MT 296
MT 295	MT 296
MT 999	MT 999
	MT 991

2. Osnovne poruke po SWIFT standardu

2.1. Poruka MT 102 – grupni nalozi za plaćanja u DNS –u

Poruka MT 102 koristi se za višestruke transakcije sredstava za račun više korisnika (za račun učesnika u DNS sistemu). Sve transakcije u jednoj poruci moraju imati isti datum valute, pri čemu je učesnik pošiljalac isti za sva zaduženja, a učesnik primalac je isti za sva odobrenja. Zbir pojedinačnih transakcija mora da odgovara iznosu u polju 32A.

Raspored elemenata je sljedeći:

Polje	Elementi naloga za platnu transakciju	Format	Obavezno	Napomena
	Pošiljalac		da	
	Primalac		da	
113	Prioritet sa vrijednošću 100 određuje da će se platna transakcija izvršiti u DNS sistemu	4n	da	Primjer: 113:0100
20	Referenca poruke	16x	da	TRN y SWIFT-y
23	CREDIT	6!a	da	CREDIT
26T	Tip koda platne transakcije	3!c		Podrazumijeva se vrijednost 001
71A	SHA	3!a		
→				
21	Referenca platne transakcije	16x	da	
32B	Šifra valute (EUR) i iznos (12n,nn)	3!a15d	da	Primjer: 32B:EUR100,00
50K	Račun platioca koji se zadužuje (3n-13n-2n) Naziv platioca: - naziv-ime (pravnog lica ili preduzetnika; fizičkog lica), - adresa , - mjesto	/18!n 3*35x	da	Primjer: :50K:/580000000000123475 PLATILAC UČESNIKA A Ul.Slobode br.2 PODGORICA
59	Račun primaoca plaćanja koji se odobrava (3n-13n-2n) Naziv primaoca plaćanja: - naziv-ime (pravnog lica ili preduzetnika; fizičkog lica), - adresa - mjesto	/18!n 3*35x	da	Primjer: :59:/570000000000873444 PRIMALAC PLAĆANJA UČESNIKA B Ul. Balšićeva br.5 BUDVA
70	Informacije o doznačenju sredstava : - Šifra plaćanja - kod polja PBZ iza koga slijede model poziva na broj zaduženja i poziv na broj zaduženja odvojeni crticama - kod polja PBO iza koga slijede model poziva na broj odobrenja i poziv na broj odobrenja odvojeni crticama	4*35x SIF-3n PBZ-2n-20x PBO-2n-20x	da	Primjer predloženog formata: :70:SIF-120 PBZ-00-12345 PBO-00-4567-2008
77B	Svrha plaćanja	3*35x	da	Primjer: :77B: UPLATA PO FAKTURI BR. 4567
----I				

32A	- Datum izvršavanja (YYMMDD), - šifra valute (za euro EUR) i - iznos - zbir svih transakcija (12n,nn)	6!n3!a15d	da	Primjer (za 10 naloga po 20,00 eura): :32A:0907029EUR200,00
53A	Učesnik čiji se račun zadužuje: /D/ Račun učesnika	/D/18!n 4!a2!a2!c[3!c]	da	Primjer: :53A:/D/907000000005800138 CKBCMEPG
	BIC učesnika			
54A	Učesnik čiji se račun odobrava: /C/ Račun učesnika	/C/18!n 4!a2!a2!c[3!c]	da	Primjer: :54A:/C/907000000005700131 PDBPMEPG
	BIC učesnika			
72	Informacije od pošiljaoca primaocu sa kodom transakcije Na početku se unosi kod CODTYPTR/001 ili BNF, na početku ostalih redova idu obavezno dvije crtice //	6*36		CODTYPTR/001

2.2. Poruka MT 103 – prenos sredstava za račun korisnika učesnika u RTGS sistemu

Poruka MT 103 omogućava prenos sredstava za računa korisnika učesnika u RTGS sistemu.

Raspored elemenata je sljedeći:

Polje	Elementi naloga za platnu transakciju	Format	Obavezno	Napomena
	Pošiljalac		da	
	Primalac		da	
113	Za platne transakcije u RTGS sistemu prioritet se kreće između 0010 – 0099. Vrijednost 0010 je za najveći prioritet, ukoliko nije naveden podrazumijeva se 0099	4n		Primjer: 113:0099
20	Referenca poruke	16x	da	TRN y SWIFT-y
23B	CRED	4!c	da	CRED
23E	SDVA	4!c	da	SDVA
26T	Tip koda transakcije	3!c		Podrazumijeva se vrijednost 001
32A	Datum izvršavanja (YYMMDD), Šifra valute (EUR) i Iznos (12n,nn)	6!n3!a15d	da	Primjer: :32A:090123EUR453,69
50K	Račun platioca koji se zadužuje (3n-13n-2n)	/18!n 3*35x	da	Primjer: :50K:/580000000000123475 PLATILAC UČESNIKA A Ul.Slobode br.23 PODGORICA
	Naziv platioca koji se zadužuje: - naziv-ime (pravnog lica ili preduzetnika; fizičkog lica), - adresa - mjesto			
53A	Učesnik čiji se račun zadužuje: /D/ Račun učesnika	/D/18!n 4!a2!a2!c[3!c]	da	Primjer: :53A:/D/907000000005800138 CKBCMEPG
	BIC učesnika			
57A	Učesnik čiji se račun odobrava : /C/ Račun učesnika	/C/18!n 4!a2!a2!c[3!c]	da	Primjer: :57A:/C/907000000005700131 PDBPMEPG
	BIC učesnika			

59	Račun primaoca plaćanja koji se odobrava (3n-13n-2n)	/18!n 3*35x	da	Primjer: :59:/570000000000873444 PRIMALAC PLAĆANJA UČESNIKA B Ul.Balšičeva br.8 PODGORICA
	Naziv primaoca plaćanja koji se odobrava: - naziv-ime (pravnog lica ili preduzetnika; fizičkog lica), - adresa - mjesto			
70	Informacije o doznačenim sredstvima : - šifra plaćanja - kod polja PBZ iza koga slijede model poziva na broj zaduženja i poziv na broj zaduženja odvojeni crticama - kod polja PBO iza koga slijede model poziva na broj odobrenja i poziv na broj odobrenja odvojeni crticama	4*35x SIF-3n PBZ-2n-20x PBO-2n-20x	da	Primjer predloženog formata: SIF-132 PBZ-05-02731266 PBO-05-35092-09-001-4000247
71A	SHA	3!a	Da	
72	Svrha plaćanja Na početku se unosi kod CODTYPTR/001 ili BNF , na početku ostalih redova idu obavezno dvije crtice//	3*35x	da	Primjer: :72:/ CODTYPRT/001 //carinski dug

NAPOMENA: Kod uplate javnih prihoda, polje 70 poruke MT 103 popunjava se na sljedeći način:

70	Informacije o doznačenim sredstvima : - broj uplatnih računa (Poreske uprave, Uprave carina , MUP-a ili Centralnog računa Državnog trezora) - šifra plaćanja - kod polja PBZ iza koga slijede model poziva na broj zaduženja i poziv na broj zaduženja odvojeni crticama - kod polja PBO iza koga slijede model poziva na broj odobrenja i poziv na broj odobrenja odvojeni crticama	4*35x	da	Primjer predloženog formata: :70:/ TC/805000000000095502 SIF-132 PBZ-05-02731266 PBO-05-35092-09-001-4000247
		TC-18!n		
		SIF-3n		
		PBZ-2n-20x		
		PBO-2n-20x		

2.3. Poruka MT 202 – platna transakcija između učesnika u RTGS sistemu

Poruka MT 202 koristi se za platnu transakciju između učesnika u RTGS sistemu.

Raspored elemenata je sljedeći:

Polje	Element naloga za platnu transakciju	Format	Obavezno	Napomena
	Pošiljalac		da	
	Primalac		da	
113	Za platne transakcije u RTGS sistemu prioritet se kreće između 0010 – 0099. Vrijednost 0010 je za najveći prioritet, ukoliko nije naveden prioritet podrazumijeva se 0099	4n	da	Primjer: 113:0099
20	Referenca poruke	16x	da	TRN y SWIFT-y
21	Povezana referenca	16x	da	Referenca na koju se ova poruka odnosi ili kod NONREF
32A	Datum izvršavanje (YYMMDD), šifra valute (EUR) i iznos (12n,nn)	6!n3!a15d	da	Primjer: 32A:090126EUR150,39
53A	Učesnik čiji se račun zadužuje: /D/ Račun učesnika	/D/18!n	da	Primjer: :53A:/D/907000000005800138 CKBCMEPG
	BIC učesnika	4!a2!a2!c[3!c]		
58A	Učesnik čiji se račun odobrava: /C/ Račun učesnika	/C/18!n	da	Primjer: :58A:/C/907000000005700131 PDBPMEPG
	BIC učesnika	4!a2!a2!c[3!c]		
72	Na početku se unosi kod CODTYPTR/001 ili BNF Informacije o doznačenim sredstvima : - kod tipa platne transakcije - šifra plaćanja - kod polja PBZ iza koga slijede model poziva na broj zaduženja i poziv na broj zaduženja odvojeni crticama - kod polja PBO iza koga slijede model poziva na broj odobrenja i poziv na broj odobrenja odvojeni crticama - svrha plaćanja (na početku redova 2-5 obavezno se unose dvije kose crtice//)	5*35x (001) SIF-3n PBZ-2n20x PBO-2n20x 35x	da	Primjer predloženog formata: :72:/CODTYPTR/001 //SIF-383 //PBZ-00 //PBO-00-00-401-0115296-2 // UPLATA RATE KREDITA

NAPOMENA: Kod gotovinskih uplata i isplata u novčanicama i kovanicama učesnici u RTGS sistemu polje 72 poruke MT 202 popunjavaju na sljedeći način:

- za gotovinske uplate na račun učesnika i isplate sa računa učesnika u novčanicama:

72	Na početku se unosi kod CODTYPTR/002 Informacije o doznačenim sredstvima : - kod tipa platne transakcije - šifra plaćanja - kod polja PBZ iza koga slijede model poziva na broj zaduženja i poziv na broj zaduženja odvojeni crticama - kod polja PBO iza koga slijede model poziva na broj odobrenja i	5*35x (002) SIF-3n PBZ-2n20x	da	Primjer predloženog formata: :72:/CODTYPTR/002 //SIF-383 //PBZ-00
----	--	---	----	--

	poziv na broj odobrenja odvojeni crticama - svrha plaćanja (na početku redova 2-5 obavezno se unose dvije kose crtice//)	PBO-2n20x 35x		//PBO-00-00-401-0115296-2 // UPLATA / ISPLATA GOTOVINE U NOVČANICAMA
--	--	----------------------	--	--

- za gotovinske uplate na račun učesnika i isplate sa računa učesnika u kovanicama:

72	Na početku se unosi kod CODTYPTR/003 Informacije o doznačenim sredstvima : - kod tipa platne transakcije - šifra platne transakcije (SIF- 3n) - kod polja PBZ iza koga slijede model poziva na broj zaduženja i poziv na broj zaduženja odvojeni crticama - kod polja PBO iza koga slijede model poziva na broj odobrenja i poziv na broj odobrenja odvojeni crticama - svrha platne transakcije (na početku redova 2-5 obavezno se unose dvije kose crtice//)	5*35x (003) SIF-3n PBZ-2n20x PBO-2n20x 35x	da	Primjer predloženog formata: :72:/CODTYPTR/003 //SIF-383 //PBZ-00 /PBO-00-00-401-0115296-2 // UPLATA /ISPLATA GOTOVINE U KOVANICAMA
----	---	---	----	---

Poruke koje ne sadrže validan CODTYPTR (/CODTYPTR/002 za novčanice i /CODTYPTR/003 za kovanice) biće odbijene.

3. Kategorija 9 – Potvrda o prijemu, statusu računa i izvještaji

3.1. Poruka MT 900 – potvrda o zaduženju računa

Poruka MT 900 koristi se kao potvrda o zaduženju računa poslije izvršene platne transakcije (MT 103 ili MT 202). Poruku šalje RTGS sistem učesniku.

Raspored elemenata je sljedeći:

Polje	Element poruke	Format	Obavezno	Napomena
	Pošiljalac		da	
	Primalac		da	
20	Referenca poruke	16x	da	TRN y SWIFT-y
21	Povezana referenca	16x	d a	TRN poruke na koju se potvrda odnosi
25:	Račun učesnika koji se zadužuje	18!n	da	:25:907000000005800138
32A	- Datum izvršavanja- (YYMMDD), - šifra valute - (EUR), - iznos - (12n,nn)	6!n3!a15d	da	Primjer: :32A:090123EUR453,69
52A	BIC učesnika koji izvršava platnu transakciju za nekog drugog učesnika	4!a2!a2!c[3!c]		:52A:CBCGMEPGRTG
72	Informacije od pošiljaoca primaocu	6*35		

3.2. Poruka MT 910 – potvrda o odobrenju računa

Poruka MT 910 koristi se kao potvrda o odobrenju računa poslije izvršene platne transakcije (MT 103 ili MT 202). Poruku šalje RTGS sistem učesniku čiji se račun odobrava.

Raspored elemenata je sljedeći:

Polje	Element poruke	Format	Obavezno	Napomena
	Pošiljalac		da	
	Primalac		da	
20	Referenca poruke	16x	da	TRN y SWIFT-y
21	Povezana referenca	16x	da	TRN poruke na koju se potvrda odnosi
25	Račun učesnika koji se odobrava	18!n	da	:25:907000000005700131
32A	Datum izvršavanja (YYMMDD), šifra valute (EUR), iznos (12n,nn).	6!n3!a15d	da	Primjer: :32A: 090123EUR453.69
52A	Račun učesnika čiji se račun zadužuje BIC učesnika čiji se račun zadužuje	18!n 4!a2!a2!c[3!c]	da	Primjer: :52A:/D/907000000005800138 FFBMMEPG
72	Informacije od pošiljaoca primaocu	6*35		

3.3. Poruka MT 920 – zahtjevi o stanju računa i za slanje izvještaja

Poruka MT 920 koristi se kao zahtjev za informaciju o stanju računa u određenom trenutku ili kao zahtjev za slanje izvještaja o izvršenim platnim transakcijama učesnika. Ovu poruku učesnik šalje RTGS sistemu.

Raspored elemenata je sljedeći:

Polje	Element poruke	Format	Obavezno	Napomena
	Pošiljalac		da	
	Primalac		da	
20	Referenca poruke	16x	da	TRN y SWIFT-y
→				
12	Identifikuje tip poruke za koju se šalje zahtjev	3!n	da	Mora postojati jedan od sljedećih tipova poruke: 940,941,942 ili 950
25	Broj računa na koji se poruka odnosi	18!n	da	907000000005800138
34F	- šifra valute (EUR) - oznaka D (za zaduženje) ili prazno - limit ispod koga transakcija ne ulazi u izveštaj (12n,nn)	3!a[1!a]15d		Primjer: :34F:EURD10,
34F	- šifra valute (EUR) - oznaka C (za odobrenje) ili prazno - limit ispod koga platna transakcija ne ulazi u izveštaj (12n,nn)	3!a[1!a]15d		Primjer: :34F:EURC10,
-----				

Ako su prisutna 2 polja 34F, prvo polje 34F mora sadržati oznaku D, a drugo polje 34F mora sadržati oznaku C, a ako je prisutno jedno polje 34F ne smiju se koristiti oznake C ili D – podrazumijeva se debitni limit.

3.4. Poruka MT 940 – izvještaj o izvršenim platnim transakcijama učesnika

Poruka MT 940 je dnevni izvještaj o izvršenim platnim transakcijama učesnika, a odgovor je i na poslati zahtjev MT 920. Poruku MT 940 RTGS sistem šalje učesniku.

Raspored elemenata je sljedeći:

Polje	Element poruke	Format	Obavezno	Napomena
	Pošiljalac		da	
	Primalac		da	
20	Referenca poruke	16x	da	TRN y SWIFT-y
25	Broj računa učesnika	18!n	da	Broj računa čiji izvještaj se šalje
28C	Broj izvještaja / broj strane pripad. Izvještaja	5n[/3n]	da	
60F	Početno stanje u obliku; - dugovno / potražno - D/C - datum - GGMMDD - šifra valute – EUR - iznos – (12n,nn)	1!a6!n3!a15d	da	Primjer: :60F:C090628EUR1000,
→				
61	Prva linija izvještaja: - datum izvršavanja – YYMMDD, - duguje (D), potražuje (C) ....., - iznos (12n,nn), - kod za identif. tipa platne transakcije, - referenca za vlasnika računa, - referenca inst. koja servisira račun Druga linija izvještaja: - broj računa koji je izazvao promjenu	6!n 2a 15d 1!a3!c 16x [//16x] 18!n		
86	- prvi red - račun platioca (kod MT 103-polje 50K i kod MT 202 polje 53A) - drugi red – račun primaoca (kod MT 103-polje59 i kod MT 202 polje 58A) - sljedeće 4 linije izvještaja su polje 70 poruke MT103.	6*35x		

62F	Zaključno stanje: - dugovno / potražno - D/C - datum izvršavanja - GGMMDD - šifra valute - EUR - iznos – (12n,nn)	1!a6!n3!n15d	da	Primjer: :62F:C091010EUR1000,

3.5. Poruka MT 941 – trenutno stanje sredstava na računu

Poruka MT 941 koristi se za slanje informacija o stanju računa u određenom trenutku, kao odgovor na zahtjev MT 920.

Raspored elemenata je sljedeći:

Polje	Element poruke	Format	Obavezno	Napomena
	Pošiljalac		da	
	Primalac		da	
20	Referenca poruke	16x	da	TRN y SWIFT-y
21	Odnosna referenca	16x	da	Odnosi se na referencu poruke MT 920 koja je inicirala zahtjev

25	Broj računa	18!n	da	Broj računa na koji se poruka odnosi
28	Broj stanja / broj sekvence	5n[/2n]	da	
60F	Početno stanje u obliku; - dugovno / potražno - D/C, - datum – GGMMDD, - šifra valute – EUR, - iznos (12n,nn).	1!a6!n3!a15 d	da	Primjer: :60F:C090628EUR595771,00
90D	- Broj platnih transakcija zaduženja, - oznaka valute, - vrijednost platnih transakcija zaduženja	5n3!a15d	da	Primjer: :90D:8EUR385920,00
90C	-Broj platnih transakcija odobrenja, - oznaka valute - vrijednost platnih transakcija odobrenja	5n3!a15d	da	Primjer: :90C:5EUR450000,00
62F	Zaključno stanje u vrijeme kreiranja izvještaja : - dugovno / potražno - D/C - datum - GGMMDD - šifra valute – EUR - iznos (12n,nn).	1!a6!n3!n15 d	da	Primjer: :62F:C091111EUR659851,00
64	Raspoloživo stanje: - dugovno / potražno - D/C - datum izvršavanja - GGMMDD - šifra valute – EUR - iznos (12n,nn).	1!a6!n3!a15 d		Primjer (za slučaj da je za kliring rezervisano 179.226,00 EUR) : :64:C091111EUR480625,00

3.6. Poruka MT 942 – privremeni izvještaj o izvršenim platnim transakcijama učesnika

Poruka MT 942 sadrži podatke o platnim transakcijama od prethodno dostavljenog privremenog ili dnevnog izvještaja, kao odgovor na zahtjev MT 920.

Raspored elemenata je sljedeći:

Polje	Element poruke	Format	Obavezno	Napomena
	Pošiljalac		da	
	Primalac		da	
20	Referenca poruke	16x	da	TRN y SWIFT-y
21	Odnosna referenca	16x		Odnosi se na referencu poruke MT 920 koja je inicirala zahtjev
25	Broj računa	18!n	da	Broj računa na koji se poruka odnosi
28C	Broj izvještaja / broj strane pripad. izvještaja	5n[/3n]	da	
34F	- Šifra valute - EUR, - dugovno – D ili prazno, - limit ispod koga transakcija ne ulazi u izvod (12n,nn)	3!a[1!a]15d	da	Primjer: :34F:EURD10,00
34F	- Šifra valute - EUR, - potražno – C ili prazno, - limit ispod koga transakcija ne ulazi u izvještaj (12n,nn)	3!a[1!a]15d		Primjer: :34F:EURC10,00
13D	Datum i vrijeme slanja YYMMDDHHMM+0100	6!n4!n1!4!n	da	Primjer: 0908261050+0100
→				
	Linija izvještaja: - datum izvršavanja – YYMMDD - duguje (D), potražuje (C), očekivani	6!n 2a		

61	dugovni promet (ED), očekivani potražni promet (EC) - iznos - kod za identif. tipa platne transakcije - referenca za vlasnika računa - referenca inst. koja servisira račun - broj računa	15d 1!a3!c 16x [//16x] 18!n		
86	- prvi red - račun dužnika (kod MT 103-polje 50K i kod MT 202 polje 53A) - drugi red – račun povjerioca (kod MT 103-polje59 i kod MT 202 polje 58A) - sljedeće 4 linije izvoda su polje 70 poruke MT103.	6*65		

90D	- broj platnih transakcija zaduženja, - šifra valute, - vrijednost zaduženja.	5n3!a15d		Primjer: :90D:2EUR2000,00
90C	- broj platnih transakcija odobrenja, - šifra valute, - vrijednost odobrenja.	5n3!a15d		Primjer: :90C:8EUR1000,00

Ako su prisutna 2 polja 34F, prvo polje 34F mora sadržati oznaku D, a drugo polje 34F mora sadržati oznaku C, a ako je prisutno jedno polje 34F ne popunjava se oznaka C ili D – podrazumijeva se debitni limit.

3.7. Poruka MT 950 – izvještaj o izvršenim platnim transakcijama

Poruka MT 950 je izvještaj o izvršenim platnim transakcijama sa računa na kraju radnog dana, po izboru učesnika.

Raspored elemenata je sljedeći:

Polje	Element poruke	Format	Obavezno	Napomena
	Pošiljalac		da	
	Primalac		da	
20	Referenca poruke	16x	da	TRN y SWIFT-y
25	Broj računa učesnika	18!n	da	Broj računa čiji izvještaj se šalje
28C	Broj izvještaja / broj strane pripad. izvještaja	5n[/3n]	da	
60F	Početno stanje u obliku: - dugovno / potražno - D/C, - datum izvršavanja- GGMMDD, - šifra valute - EUR, - iznos (12n,nn).	1!a6!n3!a15d	da	Primjer: :60F:C090628EUR1000,00
→				
61	Linija izvještaja: - datum izvršavanja – YYMMDD, - duguje (D), potražuje (C) ..., - iznos, - kod za identif. tipa platne transakcije, - referenca za vlasnika računa, - referenca inst. koja servisira račun. - broj računa	6!n 2a 15d 1!a3!c 16x [//16x] 18!n		

62F	Zaključno stanje sa vremenom slanja: - dugovno / potražno - D/C, - datum - GGMMDD, - šifra valute - EUR, - iznos (12n,nn).	1!a6!n3!n15d	da	Primjer: :62F:C090628EUR18910,00
-----	--	--------------	----	-------------------------------------

3.8. Poruka MT 970 – izvještaj o izvršenim platnim transakcijama u DNS sistemu i MT 972- privremeni izvještaj o izvršenim platnim transakcijama u DNS sistemu

Poruka MT 970 je izvještaj o izvršenim platnim transakcijama u DNS sistemu. Šalje se automatski na kraju ciklusa, dok se MT 972 šalje na zahtjev i obuhvata platne transakcije od poslednjeg MT 970 ili MT 972.

Raspored elemenata je sljedeći:

Polje	Element poruke	Format	Obavezno	Napomena
	Pošiljalac		da	
	Primalac		da	
20	Referenca poruke	16x	da	TRN y SWIFT-y
25	Broj računa učesnika	18!n	da	Broj računa čiji izvod se šalje
28C	Broj izvještaja / broj strane pripad. izvještaja	5n[/3n]	da	
60F	Početno stanje u obliku: - dugovno / potražno - D/C, - datum - GGMMDD, - šifra valute - EUR, - iznos (12n,nn).	1!a6!n3!a15d	da	Primjer: :60F:C090126EUR0,
→				
61	Prva linija izvještaja: - datum izvršavanja – YYMMDD, - duuguje (D), potražuje (C) ....., - iznos - (12n,nn), - kod za identif. tipa platne transakcije, - referenca za vlasnika računa - referenca inst. koja servisira račun Druga linija izvještaja: - BIC učesnika	6!n 2a 15d 1!a3!c 16x [//16x] 4!a2!a2!c[3!c]		:61:090126D53,30S102890 560000003832c//24416664 HBBAMEPG

62F	Zaključno stanje u obliku: - dugovno / potražno - D/C, - datum – GGMMDD, - šifra valute – EUR, - iznos (12n,nn).	1!a6!n3!a15d	da	Primjer: :62F:C090126EUR1592,76

3.9. Poruka MT 973 – zahtjevi za izvještaje iz DNS sistema

Poruka MT 973 se koristi kao zahtjev za slanje izvještaja o platnim transakcijama izvršenim u DNS sistemu.

Raspored elemenata je sljedeći:

Polje	Element poruke	Format	Obavezno	Napomena
	Pošiljalac		da	
	Primalac		da	
20	Referenca poruke	16x	da	TRN y SWIFT-y
→				
12	Tip poruke koja se zahtijeva	3!n	da	Broj odgovarajuće poruke MT970 ili MT972
25	Broj računa na koji se poruka odnosi	18!n	da	

3.10. Poruka MT 985 – upit o statusu računa

Učesnik šalje poruku MT 985 za upit o statusu računa učesnika na koju sistem odgovora porukom MT 986.

Raspored elemenata je sljedeći:

Polje	Element poruke	Format	Obavezno	Napomena
20	Referenca poruke	16x	da	TRN y SWIFT-y
57A	BIC kod RTGS sistema	4!a2!a2!c[3!c]		Primjer: :57A:CBCGMEPGIPS
59	Račun učesnika na koji se odnosi upit BIC učesnika	/18!n 4!a2!a2!c[3!c]	da	Polje "račun na koji se odnosi upit" (/18!n) nije obavezno za sljedeće upite: PCLT, TTLS i TTLD Primjer: :59:ATLMMEP2
75	Zahtjevi	Opis formata u zavisnosti od zahtjeva:	da	Vrste zahtjeva:
		4!a		STAT – status račna
		4!a		SQDC – izvještaj o redu za čekanje
		4!a		PCLT – setovani limit za kliring
		4!a [6!n/]16x		- TTLS – totali serije u DNS sistemu - YYMMDD, kosa crta a posle nje sesija (primer MORNING,EVENING ili FINAL)

3.11. Poruka MT 986 – odgovor na upit o statusu

Porukom MT 986 šalje se odgovor na upit poslat porukom MT 985.

Odgovori koje podržava RTGS sistem dati su u polju 79.

Raspored elemenata je sljedeći:

Polje	Element poruke	Format	Obavezno	Napomena
	Pošiljalac		da	
	Primalac		da	
20	Referenca poruke	16x	da	TRN y SWIFT-y
21	Referenca poruke na koju se odgovor odnosi	16x	da	

59	Račun učesnika na koji se odnosi odgovor BIC učesnika	/18!n 4!a2!a2!c[3!c]	da	Primjer: :59:PDBPMEPG
79	Odgovor		da	
	Mogući odgovori na upit STAT:	4!a[/6!n4!n1!x4!n]		STAT/ Mogući odgovori na upit o statusu (drugi red odgovora):
	- račun nije blokiran - račun je blokiran za zaduženje - račun je blokiran za odobrenje - račun je blokiran	2!a 2!a 2!a 2!a		AA - kod DA - kod AC - kod DC - kod
	Mogući odgovori na upit SQDC:	4!a[/6!n4!n1!x4!n]		SQDC/ Mogući odgovori na upit (drugi red odgovora):
	- Suma i broj suspendovanih platnih transakcija koje zadužuju račun	2!a3!a15d[/5n]		SDEUR153994,21/14 (kod SD)
	- Suma i broj suspendovanih platnih transakcija koje odobravaju račun	2!a3!a15d[/5n]		SCEUR0,/0 (kod SC)
	- Suma i broj suspendovanih pla.transakcija u redu za čekanje koje zadužuju račun	2!a3!a15d[/5n] 2!a3!a15d[/5n]		EDEUR153994,21/14 (kod ED)
	- Suma i broj suspendovanih pla.transakcija u redu za čekanje koje odobravaju račun	2!a3!a15d[/5n]		ECEUR0,/0 (kod EC)
	- Suma i broj platnih transakcija koje su zamrzle zaduženje računa	2!a3!a15d[/5n]		LDEUR0,/0 (kod LD)
	- Suma i broj platnih transakcija koje su zamrzle odobrenje računa	2!a3!a15d[/5n]		LCEUR0,/0 (kod LC)
	-Tekuće saldo na računu (CC potražno ili CD dugovno)	2!a3!a15d[/5n]		CCEUR1988850,07/3 (kod CC,CD)
	- Raspoloživo stanje na računu (AC potražno ili AD dugovno)	2!a3!a15d[/5n]		ADEUR1988850,07/3 (kod AC,AD)
	Odgovor na upit o setovanom limitu : PLCT/datum i vrijeme - račun na koji se odgovor odnosi - datum, valuta, setovani limit - datum, valuta, vrij. polja je 0 - datum, valuta ,neto pozicija u tekućoj sesiji - tekuća sesija	4!a[/6!n4!n1!x4!n] /18!n 6!n3!a15d 6!n3!a15d 1!a6!n3!a15d		PCLT/0901260901+0000 /90700000005800138 090126EUR150000, 090126EUR0, C090126EUR0, MORNING
	Odgovori na upite TTLS sadrže podatke o zahtjevu u prvom redu,broj primljenih poruka u drugom redu, broj prihvaćenih, poravnatih ,na čekanju i odbijenih poruka. Datum i sekcija	4!a[/6!n4!n1!x4!n] 5d/5d/5d 17d/5d/5d 17d/5d/5d 17d/5d/5d 17d/5d/5d 6!n16x		TTLS/

4. Kategorija n – Zajedničke grupne poruke

4.1. Poruka MT n91 – Izvještaj o dnevnom iznosu naknade Centralnoj banci za izvršavanje platnih transakcija u RTGS sistemu i DNS sistemu

Poruka MT 991 se šalje kao Izvještaj o dnevnom iznosu naknade Centralnoj banci za izvršavanje platnih transakcija u RTGS sistemu i DNS sistemu.

Raspored elemenata je sljedeći:

Polje	Element poruke	Format	Obavezno	Napomena
	Pošiljalac		da	
	Primalac		da	
20	Referenca poruke	16x	da	TRN y SWIFT-y
21	Povezana referenca	16x	d a	NONREF
32B	Šifra valute (EUR) Iznos (12n,nn)	3!a15d	da	Primjer: :32B:EUR6,76
52A	Račun učesnika koji se zadužuje BIC učesnika	[/1!a]/[18!n] 4!a2!a2!c[3!c]	da	Primjer: :52A:PDBPMEPG
57A	Račun Centralne banke Crne Gore kojoj se plaća naknada BIC Centralne banke Crne Gore	[/1!a]/[18!n] 4!a2!a2!c[3!c]	da	Primjer: :57A:CBCGMEPG
71B	Detalji o zaduženju	6*35	da	
72	Informacije od pošiljaoca primaocu	6*35		:72:/INT/

4.2. Poruka MT n92 – zahtjev za opoziv poruke

Poruka MT 192 se koristi kao zahtjev za opoziv prethodno poslate poruke MT 103 i MT 102, a poruka MT 292 kao zahtjev za opoziv poruke MT 202.

Poruka se može opozvati samo dok još nije izvršena.

Raspored elemenata je sljedeći:

Polje	Element poruke	Format	Obavezno	Napomena
	Pošiljalac		da	
	Primalac		da	
20	Referenca poruke	16x	da	TRN y SWIFT-y
21	Povezana referenca	16x	d a	TRN poruke na koju se zahtjev odnosi
11S	MT broj	3!n	da	Primjer: 11S:103 090104 4444666666
	Datum - GGMMDD	6!n		
	Broj serije i sekvence originalne poruke	[4!n6!n]		
79	BIC učesnika koji je poslao poruku	4!a2!a2!c[3!c]	da	Primjer: :79: PDBPMEPG 090104
	Datum izvršenja - GGMMDD	6!n		

4.3. Poruka MT n95 – upiti o prethodno poslatim porukama

Poruka MT 195 se koristi za upit o prethodno poslatoj poruci MT 103 i MT 102, a poruka MT 295 je upit o prethodno poslatoj poruci MT 202.

Raspored elemenata je sljedeći:

Polje	Element poruke	Format	Obavezno	Napomena
	Pošiljalac		da	
	Primalac		da	
20	Referenca poruke	16x	da	TRN y SWIFT-y
21	Povezana referenca	16x	d a	TRN poruke na koju se upit odnosi
75	Upiti	4!a	da	Zahtjevi koji su predviđeni: STAT - Status poruke PARTY - Promjena prioriteta DUPL – Kopija poruke
77A	Ovo polje se koristi samo kada želimo da promijenimo prioritet (ako je u polju :75: kod PARTY)	4!c	Ovo polje je obavezno samo za upit PARTY,	Primjer: 77A:0020
11S	MT broj	3!n		Primjer: :11S:103
	Datum - GGMMDD	6!n		090104
	Serijski i sekvenca originalne poruke	[4!n6!n]		4444666666
79	BIC učesnika koji je poslao poruku	4!a2!a2!c[3!c]		Primjer: :79: PDBPMEPG
	Datum izvršavanja	6!n		090104

4.4. Poruka MT n96 – odgovor na zahtjeve i upite

Poruka MT 196 je odgovor na zahtjeve i upite prethodno poslatoj poruci MT 192 i MT 195, a poruka MT 296 je odgovor na zahtjeve i upite prethodno poslatoj poruci MT 292 i MT 295.

Pored navedenog sistem automatski generiše poruku MT196 i MT296. Generisanom porukom MT196 sistem informiše učesnika:

- o prethodno poslatoj poruci MT102,
- nemogućnosti realizacije MT103,

a porukom MT296 o nemogućnosti realizacije MT202.

Raspored elemenata je sljedeći:

Polje	Element poruke	Format	Obavezno	Napomena
	Pošiljalac		da	
	Primalac		da	

20	Referenca poruke	16x	da	TRN y SWIFT-y
21	Povezana referenca	16x	d a	TRN iz polja 20: poruke n95 na koju se pravi odgovor
76	Odgovori	4!a[/6!n4!n1!x4!n] 4c[/6!n4!n1!x4!n]	da	Odgovori na zahtjeve: STAT – statusi dati u narednoj tabeli DUPL – kopija poruke PRTY – promjena prioritete CANC – poruka je opozvana ERRC – poruka o grešci u zahtjevu
77A	Tekstualni opis odgovora (odnosi se na grešku zahtjeva ili upita)	3*35x		Ukoliko odgovor sadrži grešku u prvom redu se dobije kod a u druga dva opis greške
11R	MT broj – broj poruke Datum - GGMMDD Serija i sekvenca originalne poruke	3!n 6!n [4!n6!n]	da	Primjer: :11R:202 090628 4444666666
	Kopija najmanje svih obaveznih polja originalne poruke			

Na upit o statusu (STAT) polje 76 može da sadrži sljedeće odgovore:

STAT/datum,vrijeme - prvi red odgovora REJT /datum,vrijeme - drugi red odgovora	Poruka je opozvana porukom MT n92 koju je poslao učesnik
STAT/datum,vrijeme - prvi red odgovora CANC/datum,vrijeme - drugi red odgovora	Poruka je opozvana po pravilima RTGS sistema CBCG, šalje se i kad CBCG odbije poruku bez zahtjeva
STAT EXEC	Platna transakcija se upravo izvršava
STAT SETL	Platna transakcija je izvršena
STAT ERRC	Došlo je do greške pri procesiranju poruke
STAT WAIT	Poruka je u redu za čekanje
STAT SUSP	Poruka je suspendovana
STAT ERRP	Došlo je do greške
STAT NETR	Poruka je prihvaćena za kliring. Učesnik može da je opozove.
STAT NETS	Poruka je poravnata poslije procedure kliringa. Opoziv nije moguć.

Na upit o kopiji poruke (DUPL) polje 76 može da sadrži sljedeće odgovore:

DUPL - prvi red poruke OK - drugi red poruke	Tražena poruka će biti kopirana
DUPL ERRC	Greška u toku kopiranja platne transakcije

Na upit o kopiji promjeni prioriteta (PRTY) polje 76 može da sadrži sljedeće odgovore:

PRTY - prvi red poruke <izmij. prioritet> - drugi red poruke	Prioritet platne transakcije je promijenjen
PRTY ERRC	Greška u promjeni prioriteta

Na zahtjev za opoziv poruke (CANC) polje 76 može da sadrži sljedeće odgovore:

CANC – platna transakcija je opozvana OK - drugi red poruke	Platna transakcija je opozvana
CANC ERRC	Greška u zahtjevu procesuiranja

Poruka o grešci kao odgovor na upit MTn95 ili MTn92 u polju 76 daje samo jedan red sa kodom ERRC dok u polju 77A daje opis greške.

4.5. Poruka MT n99 – poruka slobodnog formata

Poruka MT 999 je poruka slobodnog formata.

Raspored elemenata je sljedeći:

Polje	Element poruke	Format	Obavezno	Napomena
	Pošiljalac		da	
	Primalac		da	
20	Referenca poruke	16x	da	TRN y SWIFT-y
21	Povezana referenca	16x		
79	Tekst poruke:	35*50x	da	
	/TEXTMESSAGE/BIC	/11!c/4!a2!a2!c[3!c] 34*50x		Primjer: /TEXTMESSAGE/ PDBPMEPG
	Promjena korisničkog statusa: /SETUSERLOCK/ kod koris. čiji status se mijenja /DIRECTION/ /STATUS/ status koji se dodjeljuje	/11!c/12x 2*50		Primjer: :79:/SETUSERLOCK/LLLLLL /DIRECTION/ /STATUS/00
	Setovanje limita računa: /SETACCOUNTLIMIT/CLEARING /STATUS/ /ACTION/ /DIRECTION/I (za povećanje) ili D (za smanjenje limita) /ACCAUNT/ broj računa /AMOUNT/ iznos – novi limit	15!/c/16x 5*50		Primjer: /SETACCOUNTLIMIT/CLEARING /STATUS/ /ACTION/ /DIRECTION/I /ACCAUNT/ 907000000005050134 /AMOUNT/ 1000,00
	Zahtjev za izvještaj o periodu radnog dana: /GETBUSINESSDAYPERIOD/	/20!C/		

_____
štamбилj učesnika

**PRIJAVA LICA
OVLAŠĆENIH ZA KONTAKT SA CENTRALNOM BANKOM CRNE GORE
PO POSLOVIMA IZVRŠAVANJA PLATNIH TRANSAKCIJA U RTGS SISTEMU**

_____
(pun naziv učesnika iz potvrde o registraciji u CRPS)

Matični broj učesnika: _____

Za kontakt sa Centralnom bankom Crne Gore po poslovima izvršavanja platnih transakcija u RTGS sistemu ovlašćena lica su:

1. Ime i prezime: _____

Broj telefona i faksa: _____

E-mail adresa: _____

Svojeručan potpis ovlašćenog lica za kontakt _____

2. Ime i prezime: _____

Broj telefona i faksa: _____

E-mail adresa: _____

Svojeručan potpis ovlašćenog lica za kontakt: _____

Mjesto i datum: _____

Pečat i potpis lica
ovlašćenog za zastupanje

_____

_____
štambilj učesnika

**PRIJAVA LICA
OVLAŠĆENIH ZA KONTAKT SA CENTRALNOM BANKOM CRNE GORE
PO POSLOVIMA IZVRŠAVANJA PLATNIH TRANSAKCIJA U DNS SISTEMU**

_____
(pun naziv učesnika iz potvrde o registraciji u CRPS)

Matični broj učesnika: _____

Za kontakt sa Centralnom bankom Crne Gore po poslovima izvršavanja platnih transakcija u DNS sistemu ovlašćena lica su:

1. Ime i prezime: _____

Broj telefona i faksa: _____

E-mail adresa: _____

Svojeručan potpis ovlašćenog lica za kontakt _____

2. Ime i prezime: _____

Broj telefona i faksa: _____

E-mail adresa: _____

Svojeručan potpis ovlašćenog lica za kontakt: _____

Mjesto i datum: _____

Pečat i potpis lica
ovlašćenog za zastupanje

_____

_____
štambilj učesnika

**PRIJAVA LICA
OVLAŠĆENOG ZA SIGURNOST I ZAŠTITU KOMUNIKACIJE
SA RTGS SISTEMOM I DNS SISTEMOM**

_____
(pun naziv učesnika iz potvrde o registraciji u CRPS)

Matični broj učesnika: _____

Ovlašćeno lice zaduženo za sigurnost i zaštitu komunikacije sa RTGS sistemom i DNS sistemom je:

1. Administrator sistema

Ime i prezime: _____

Broj telefona i faksa: _____

E-mail adresa: _____

Svojeručan potpis ovlašćenog lica za kontakt _____

Mjesto i datum: _____

Pečat i potpis lica
ovlašćenog za zastupanje

_____

SPECIFIKACIJA
komponenti ICT sistema na strani učesnika potrebnih za povezivanje sa
RTGS sistemom

Učesnik je dužan da obezbijedi ICT komponente koje će se koristiti za instaliranje File Adaptera (ili RCCC komponente ili Controller Workplace, zavisno od konekcije za koju se učesnik odluči) i realizovanje računarske komunikacije sa informaciono-komunikacioni sistemom CBCG:

1. Operativni sistem (OS):
  - Microsoft Windows operativni sistem;
  - Verzija OS za koju proizvođački EOS (End of support) ne ističe minimalno narednih godinu dana i za koju provjereno funkcionišu aktuelne verzije FileAdaptera, RCCC komponent i Controller Workplace.
2. Hardver (fizički uređaj):
  - Kompatibilan sa Microsoft Windows OS,
  - Preporučena konfiguracija od strane Microsoft-a, koja omogućava normalan rad računara,
  - Hard disk: minimum 10GB slobodnog prostora,
  - Network: minimalno 1 Ethernet adapter sa min. brzinom 100Mbps,
  - Minimalno VGA rezolucija.
3. Računarski-komunikacioni uređaj:
  - L3 uređaj (ruter/firewall/switch), sa mogućnošću uspostavljanja L2L VPN tunela.

_____
štamбилj učesnika

ZAHTJEV ZA PROMJENU PRIORITETA PORUKE U RTGS SISTEMU

Naziv učesnika:

Račun učesnika:

Tip poruke čija se promjena prioriteta traži:
(MT202, MT103)

Postojeći prioritet poruke:

Zahtijevani prioritet poruke:

Referenca poruke/polje 20:

Iznos platne transakcije:

Mjesto i datum:

_____

Pečat i potpis lica
ovlašćenog za zastupanje

_____

_____
štambilj učesnika

**ZAHTJEV ZA OPOZIV PORUKA ZA PLATNE TRANSAKCIJE
U RTGS SISTEMU**

Naziv učesnika:

Račun učesnika:

Tip poruka čiji se opoziv traži: (MT103, MT202)

Referenca poruke/polje 20:

Iznos platne transakcije:

Mjesto i datum:
_____

Pečat i potpis lica
ovlašćenog za zastupanje
_____

štambilj učesnika

**ZAHTJEV ZA OPOZIV PORUKA ZA PLATNE TRANSAKCIJE
U DNS SISTEMU**

Naziv učesnika:

Račun učesnika:

Tip poruka čiji se opoziv
traži:(MT102)

Referenca poruke/polje 20:

Iznos platne transakcije:

Mjesto i datum:

Pečat i potpis lica
ovlašćenog za zastupanje

_____
štambilj učesnika

**ZAHTJEV ZA UTVRĐIVANJE ILI PROMJENU LIMITA ZA NEGATIVNU
NETO POZICIJU IZ MULTILATERALNOG OBRAČUNA U DNS SISTEMU**

Naziv učesnika:

Račun učesnika:

Iznos limita za negativnu
neto poziciju u €:

Mjesto i datum:

_____

Pečat i potpis lica
ovlašćenog za zastupanje

_____

_____
štambilj učesnika

**ZAHTJEV
ZA PONOVO SLANJE PORUKA IZ RTGS SISTEMA**

Naziv učesnika:

Račun učesnika:

Tip poruka koje treba ponovo poslati:

Referenca poruke/polje 20:

Iznos platne transakcije:

Mjesto i datum:

_____

Pečat i potpis lica
ovlašćenog za zastupanje

_____

štambilj učesnika

**ZAHTJEV
ZA PONOVO SLANJE PORUKA IZ DNS SISTEMA**

Naziv učesnika:

Račun učesnika:

Tip poruka koje treba ponovo poslati:

Referenca poruke/polje 20:

Iznos platne transakcije:

Mjesto i datum:

Pečat i potpis lica
ovlašćenog za zastupanje

_____
štambilj učesnika

REKLAMACIJE PLATNIH TRANSAKCIJA IZVRŠENIH U RTGS SISTEMU

Naziv učesnika:

Račun učesnika:

Predmet reklamacije:

Spisak priložene dokumentacije:

SWIFT format poruke kojom je platna transakcija izvršena, referenca poruke, ostale poruke koje su u vezi sa spornim platnim transakcijama, izvod o izvršenoj platnoj transakciji i sl.

Mjesto i datum:

_____

Pečat i potpis lica
ovlašćenog za zastupanje

_____

_____
štambilj učesnika

REKLAMACIJE PLATNIH TRANSAKCIJA IZVRŠENIH U DNS SISTEMU

Naziv učesnika:

Račun učesnika:

Predmet reklamacije:

Spisak priložene dokumentacije:

SWIFT format poruke kojom je platna transakcija izvršena, referenca poruke, ostale poruke koje su u vezi sa spornim platnim transakcijama, izvod o izvršenoj platnoj transakciji i sl.

Mjesto i datum:

_____

Pečat i potpis lica
ovlašćenog za zastupanje

_____

ZAHTJEV ZA PRODUŽENJE RADA RTGS SISTEMA

Naziv učesnika:

Račun učesnika:

Razlog produženja rada:

Vrijeme produženja rada u
minutima:

Mjesto i datum:

Pečat i potpis lica
ovlašćenog za zastupanje

ZAHTJEV ZA PRODUŽENJE RADA DNS SISTEMA

Naziv učesnika:

Račun učesnika:

Razlog produženja rada:

Vrijeme produženja rada u
minutima:

Mjesto i datum:

Pečat i potpis lica
ovlašćenog za zastupanje
